ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 27 april 2013

INTERVIEW

Stanley Brown:
Genoeg is genoeg 3

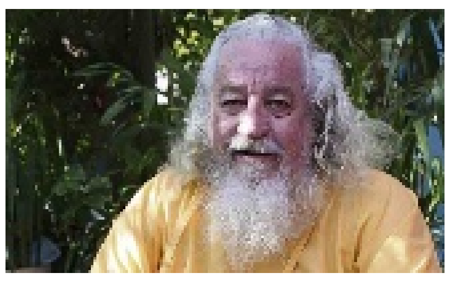

CULTUUR

Verwikkeld in
Anansi's web 7

IN BEDRIJF

'Vijf voor twaalf
voor offshore' 13

Zorgeloos kind mogen zijn

Een kinderdagverblijf betekent voor vele ouders een noodzaak. Een werkende moeder is niet in staat de hele dag bij haar kinderen te zijn en je moet je ook afvragen of dat wenselijk is. Tenslotte draagt de omgang met andere kinderen bij tot de sociale ontwikkeling en als er goede begeleiding aanwezig is, wordt er ook iets geleerd.

"Zo klein als ze soms zijn, die kinderen torsen een hoop bagage mee. De interactie die je ziet tussen zorgkinderen en 'normale' kinderen is ontroerend."

Tekst: Marja Berk Foto's: Ken Wong

Degelijke kinderopvang behoeft goed opgeleid personeel om de kinderen op de juiste wijze te verzorgen en spelenderwijs de basiseducatie te geven. Zo'n kinderdagverblijf is Bambino, gevestigd aan de Bramendiweg.

Debbie Pocorni is de eigenaresse en richtte in 2004 het kinderdagverblijf op. "Eigenlijk met als doel op Curaçao een medisch kinderdagverblijf te beginnen. Dat is helaas maar voor een deel gelukt en voor een deel ook niet." Gevraagd naar dat laatste deel antwoordt ze: "De term medisch kinderdagverblijf is hier onbekend, dus men wist niet waar wij onder moesten vallen. Het werd óf de Gezondsheidszorg óf de Dienst Cultuur en Educatie. Tot nu toe zijn we bijna negen jaar verder en staat het nog steeds niet als medisch kinderdagverblijf geregistreerd." Ze houdt zich in, trekt slechts een wenkbrauw op. Maar een goed verstaander merkt het onbegrip. Pocorni ging echter door met haar plan en richtte zich op een combinatie van niet-medische kindjes en medische kindjes. Ze praat overigens liever over zorgkinderen.

"We hebben gemerkt dat het bij zorgkinderen niet slechts om een lichamelijke aandoening gaat; er zitten ook kindjes bij die op een andere wijze extra zorg behoeven." Daarbij gaat het om geestelijke achterstand en kinderen die verwaarloosd of mishandeld worden. "Kortom", vult Pocorni aan, "kinderen die uit een slechte thuissituatie komen. We zijn eigenlijk met deze doelgroep in aanraking gekomen door het Wit-Gele Kruis. Die instantie signaleert bepaalde problematiek en neemt dan contact met ons op."

Er werd een samenwerkingsverband opgericht dat tot op de dag van vandaag prima verloopt. Pocorni is zich bewust van het feit dat veel stichtingen op het eiland zich hard maken voor dergelijke kinderen, maar is van mening dat deze stichtingen zonder uitzondering langs elkaar heen werken. "Ik ben jaren geleden beziggeweest om een platform op te richten met organisaties die dezelfde doelstellingen hebben, maar het werkt niet. Ik weet niet wat dat is. In eerste instantie probeerde ik het met de kinderdagverblijven. Hoe handig is het om problemen met elkaar te bespreken of inspiratie van elkaar op te doen?" Ze kreeg het niet van de grond. "Ik heb aan mijn lobby wel een aantal contacten overgehouden, maar dat zijn er eigenlijk bitter weinig. Ik vermoed dat men bang is de eigen problematiek openbaar te maken, ik weet het anders ook niet. Terwijl je juist steun kunt vinden bij elkaar." Haar teleurstelling is zichtbaar.

Pocorni, zelf trotse moeder van een jongen en een meisje was jarenlang werkzaam als verpleegkundige op een kinder intensive care in Nederland én op Curaçao. Ze is druk doende met haar kinderopvang en denkt verder dan haar spreekwoordelijke neus lang is. Zij startte in 2005 het project 'Samen naar de opvang'. "Dit project werd gefinancierd door de Amfo (Antilliaanse Medefinancierings Organisatie, red.). We wisten dat deze ondersteuning zou aflopen en daarmee ook aan 'Samen naar de opvang' een eind zou komen. Vanaf dat moment zou de overheid het moeten overnemen. Maar de huidige overheid heeft totaal geen interesse getoond." Er valt een veelbetekenende stilte na haar laatste zin.

Tegenover Pocorni zit Rena Marchena. Zij doet vrijwilligerswerk bij Bambino en haar eigen twee jonge kinderen zijn er ook dagelijks te vinden. Marchena tracht, sinds het afhaken van de Amfo, donaties binnen te krijgen om het voortbestaan van Bambino te kunnen garanderen. "Ik werk momenteel niet, maar van mijn vorige baan heb ik veel contacten overgehouden en die schakel ik dan ook in."

Pocorni en Marchena werken momenteel hard aan een nieuw project: 'Mi Mati'. Pocorni licht toe wat het inhoudt en wat achtergrondinformatie maakt duidelijk waarom zij project 'Mi Mati' zo belangrijk vindt. "Met mijn partner onderhield ik een Foster Parent-kindje in Afrika. Op die manier kon het kindje naar school gaan en gekleed worden. Het geld werd ook gebruikt voor de ondersteuning van de gemeenschap waar dit kindje woonde." Omdat Amfo de financiële ondersteuning stopte, kwam zij op het idee een eigen Foster Parent Plan op te zetten. De werkwijze van 'Mi Mati' is gelijk aan dit plan. Pocorni vervolgt: "Zorgkinderen moeten in de gelegenheid worden gesteld om de juiste begeleiding te krijgen, maar als de ouders daar geen geld voor hebben, moet je iets anders verzinnen. Ik vind het schrijnend dat sommige zorgkinderen weg moesten omdat we het geld voor de juiste begeleiding niet meer hadden. Gelukkig deelden sommige ouders van kinderen die geen speciale zorg behoeven, onze mening. Zij boden aan een financiële bijdrage te leveren om op die manier die zorgkinderen bij ons te kunnen houden. Vergeet niet dat hun kinderen bevriend waren geraakt met kindjes die de ondersteuning wél nodig hebben en eigenlijk is op die manier de bal gaan rollen. En dát is wat ik zoek! Mensen die een maandelijkse bijdrage willen leveren middels een vast bedrag." Een financiële adoptie van een zorgkindje dus. Dat, volgens Pocorni, adequate hulp verdient. "We proberen natuurlijk zoveel mogelijk reclame voor 'Mi Mati' te maken door middel van onze eigen website en Facebook. We hebben ook een kleine stapel flyers laten drukken, we hadden geen geld voor méér. Maar ik hoop dat dat in de toekomst gaat veranderen. Informatie over 'Mi Mati' is ook te vinden in De Kinderkrant." En laat nou Kinderopvang Bambino de uitgever van 'De Kinderkrant' zijn. In dit magazine kunnen ouders informatie vinden voor hun kinderen zoals: vrijetijdsbesteding, sport/spel, muziek/toneel, kleding en schoenenwinkels, pedagogische, educatieve en gezondheidsartikelen, informatie over scholen en kinderdagverblijven, maandelijkse activiteitenagenda en nog veel meer. "De designer werkt gratis voor ons en heeft ook ten aanzien van 'Mi Mati' zijn hulp aangeboden. Natuurlijk wordt in De Kinderkrant ook ruim aandacht besteed aan dit project." Waar vind ik die krant? "Veel bedrijven adverteren in deze krant, daar kan je de krant ook vinden. Bij de DA bijvoorbeeld. Maar de krant is ook te vinden op scholen."

Stel nou dat 'Mi Mati' storm gaat lopen? Waar laat je dan de zorgkinderen als je zelf geen plek meer hebt? Pocorni lacht en zegt: "Een goede vraag, maar daar zijn we op voorbereid. We hebben al contact gezocht met een aantal geschikte kinderdagverblijven en zij hebben hun medewerking toegezegd. Je kunt deze kinderen niet zomaar in een willekeurig kinderdagverblijf plaatsen, dus hantering van selectiecriteria was een must." Pocorni is van mening dat er op Curaçao een tekort aan goede kinderopvang bestaat, omdat iedereen een kinderopvang kan beginnen. "Alle begeleidsters die bij Bambino rondlopen zijn gediplomeerd. Zij hebben minimaal SPW-4 (Sociaal Pedagogisch Werker), dat is mbo-niveau. Maar we hebben ook hbo-ers in dienst. Het geeft garantie voor een uitstekende opvang. Zij weten waar ze over praten, hebben hun papieren. Een kinderdagverblijf kan zich geen onkunde permitteren. Daar zijn kinderen te waardevol voor." Haar medewerksters krijgen het salaris uit de inkomsten van betalende ouders.

Marchena trekt op duidelijke wijze de vergelijking met sommige andere kinderdagverblijven. "Er zijn kinderdagverblijven met één tante voor twintig kinderen! Om goed toezicht en inzicht te behouden, is dat veel te weinig. Hoe doe je dat? Wij hebben twee tantes én een stagiaire voor twaalf kinderen. Dan is het te overzien en krijgt elk kind de aandacht en veiligheid die het nodig heeft. Je moet ze toch goed in de gaten kunnen houden?"

Bij Pocorni staat overigens de emotionele ontwikkeling bovenaan. "Vooral kinderen met een achterstand moeten zich staande zien te houden, dus het eerste dat we doen is het kind zelfvertrouwen geven. Dat hij er mag zijn, dat hij met andere kinderen mag spelen en dat al het speelgoed gebruikt mag worden. Het zijn de basisdingen die heel belangrijk zijn. Bovendien leren alle kinderen met elkaar om te gaan, zorgkind of niet." Met deze overtuiging ziet Pocorni 'haar' kinderen groeien en opbloeien. Bestaat er geen risico dat de thuissituatie het behaalde resultaat weer teniet doet? "Bij kinderen die binnenkomen via het Wit-Gele Kruis, krijgt het gezin ook thuis begeleiding van die stichting", verduidelijkt Pocorni.

Een rondgang door Bambino leert dat er niet alleen veel aandacht is voor alle kinderen zelf. Elke leeftijdsgroep heeft een eigen binnen- en buitenruimte.Van babyleeftijd tot de naschoolse opvang. Want ook dat is mogelijk. De ruimtes zijn qua inrichting vrolijk en heel licht. Op elkaar afgestemd ook. Speelgoed en educatiemateriaal zijn netjes uitgesorteerd . Het is er schoon en in de keuken ruikt het heerlijk naar de lunch die voor de kinderen wordt klaargemaakt. De buitenplaatsen zijn ruim, zien er keurig uit en er is veel schaduw voorhanden. Een peuter probeert met zijn driewieler een stoepje op te komen. Als het na de derde keer niet lukt, krijgt hij hulp van een begeleidster die hem van verre al in de gaten hield.

Op de vraag waarom ik Foster Parent van 'Mi Mati' zou moeten worden, antwoordt Pocorni kort maar krachtig: "Je levert een belangrijke bijdrage aan onze gemeenschap! Ik zie hier zorgkinderen die hier letterlijk zorgeloos kunnen zijn. Ze zijn gelukkig in hun spel en gelukkig in hun contacten met andere kinderen. Ze mogen kind zijn, is dat niet geweldig! Daar doe je het toch voor? Zo klein als ze soms zijn, die kinderen torsen een hoop bagage mee. De interactie die je ziet tussen zorgkinderen en 'normale' kinderen is ontroerend." Er is nagedacht over de verhouding tussen zorgkinderen en kinderen die geen speciale zorg behoeven. De laatste groep is in de meerderheid en derhalve in staat een zorgkind te leren hoe het ook kan. "Kinderen discrimineren niet", zegt Pocorni beslist.

Meer informatie over het kinderdagverblijf en het project 'Mi Mati' is te vinden op www.bambinocuracao.com.

ÑAPA 2013
Nr. 15

Zorgeloso kind mogen zijn 1
Natuurserie en -expo 2
Stanley Brown: Genoeg is genoeg 3
Gezondheid 4
Trommelgeesten (slot) 5
Cultuur 6
Literatuur/Cultuur 7
Varia Puzzels 8
Eten & drinken 9
'Vijf voor twaalf voor offshore' 10
Business Columns 11
Business Rubrieken 12

Uitgelicht

Natuurserie en -expo

Op 22 april, World Earth Day, ging bij stichting Naam de nieuwe natuurdocumentaireserie Ecosplash: Kòrsou Salbahe in première. Tegelijkertijd werd een expositie geopend van deelnemers aan een workshop natuurfotografie, te weten Henny Klein Klouwenberg, Pet Holman, Anneke Polak, Miriam Jonker, Nadiah Pors, Miranda van Boven, Michelle da Costa Gomez en Leon Pors. De expositie is te zien tot en met 13 mei tijdens kantooruren. Bezoekers moeten aanbellen. Aanstaande maandag is om 21.15 uur de eerste van zes afleveringen van de Papiamentstalige Ecosplash-serie te zien bij TeleCuraçao. Elke aflevering duurt een kwartier en gaat over de natuur op ons eiland. Aan het begin van komend schooljaar wordt deze serie aan alle scholen op Curaçao gedoneerd.

Colofon

BLADMANAGER
Linda van Eekeres
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Sarah Kuiper

Aan deze Ñapa werkten mee:
Jeroen Baldwin
Marja Berk
Monique Casimiri
Verele Ghering
Fred de Haas
Louis Hilgers
Erik van Kampen
Brede Kristensen
Shakti-Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Roxanne Martha
Wouter Mol
Mirto Murray
Peter Onvlee
Milangela Plate
Victorine Stille
Marcel Truyens
Bertine Vermeer
May Voges
Mineke de Vries
Miriam de Windt
Ken Wong

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Foto van de week

Deze meer dan een meter lange zweepslang kwam Krik Parrel vorige week in de tuin tegen. De zweepslang ziet er eng uit, maar is ongevaarlijk. Het is geen gifslang en ze laten zich zelfs oppakken.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

'Geiten'

Monique Casimiri

Auto's en beesten zijn niet de beste combinatie. Honden uitgezonderd die het heerlijk vinden om met hun snuit uit het raam meegenomen te worden op een tochtje. Onze kat had de nare gewoonte om elke keer als hij mee moest in de auto te gaan zitten poepen. Gelukkig in zijn kattenbak, maar de stank alleen al was voor ons een reden om dat beest niet mee te willen nemen. Andere beesten die ik tegenkom zijn die van buiten de auto. Konijntjes die nog net snel de weg overschieten, vogels die soms net niet snel genoeg zijn, en een heleboel insecten die de koplampen van dichtbij willen bekijken.

Ik ben er wel aan gewend. Beesten in het verkeer. Ik kijk niet snel ergens van op. Hooguit die keer dat ik oog in oog verkeerde met een uil. Ik in de auto , hij tegen mijn voorruit. Dat was een hele vreemde ervaring en die hoop ik ook nooit meer mee te maken. Toch denk ik dat mijn jaren op Curaçao wel mee hebben geholpen aan het wennen aan beesten in het verkeer.

Hoe vaak hebben wij niet moeten stoppen voor een kudde geiten. Tegenwoordig zie je ze niet zo vaak meer, maar in de jaren tachtig waren ze alom aanwezig. In groepen van twintig of meer bemanden ze de straten van niet alleen Banda'bou, maar zeker ook die van Banda'riba. Sommige met een driehoek om hun nek, maar de meesten zonder enige opsmuk. Staarten fier in de lucht en de weg was van hen. Toeteren hielp soms wel, maar ze gingen er niet sneller van aan de kant. Zeker niet als het net lekker veel geregend had en de overhangende takken van de bomen vol verse groene blaadjes zaten.

Met de auto manoeuvreerde je een weg er doorheen. Daar leer je auto van rijden. En toch waren niet de geiten mijn grootste uitdaging op de weg. Ik stond eens, midden in de nacht, koplamp in oog met een flinke krab. Nu vind ik krabben vooral lekker, als ze stil gekookt op mijn bord liggen, maar nu zo tegenover mij had ik er minder mee. Gewoon flink gas geven en zo ons avondeten voor de volgende dag te regelen vond ik toch wel cru, dus na enig overleg in de auto besloten we om rustig door te rijden en de krab te laten voor wat hij was. Vol goede moed gaf ik gas, maar de krab kennelijk ook. Ik draaide mijn wielen naar rechts om de krab voorbij te gaan. De krab zette zijn poten omhoog en bewoog mee... naar rechts!

Met veel gekraak en een auto die ietwat een hobbel nam stonden we een paar meter verderop stil. Wat was er gebeurd? Niemand zei iets tot één van ons naar achteren keek en daar zagen we de krab. Te plat om alsnog mee naar huis te nemen, maar vooral te zielig. Waarom loopt dat beest dan toch ook zijwaarts en waarom hadden wij daar niet aan gedacht bij het bedenken van ons plan?

De tien geboden van...

Stanley Brown: Genoeg is genoeg

‘Ga jij een interview doen met Stanley Brown, joh? Nou succes! Hij is gek, man!’ Kwam dat even goed uit. Ik houd namelijk wel van gekke mensen. ‘Gekke’ mensen’ hebben vaak een eigen, aparte mening en durven daar ook voor uit te komen. Dat vind ik mooi. Ik houd niet van grijs, ik wil kleur! En met Stanley Brown krijg je dat. Een verhaal over de meest kleurrijke man van Curaçao. Een verhaal over zijn tien geboden.

Tekst en foto’s: Jeroen Baldwin

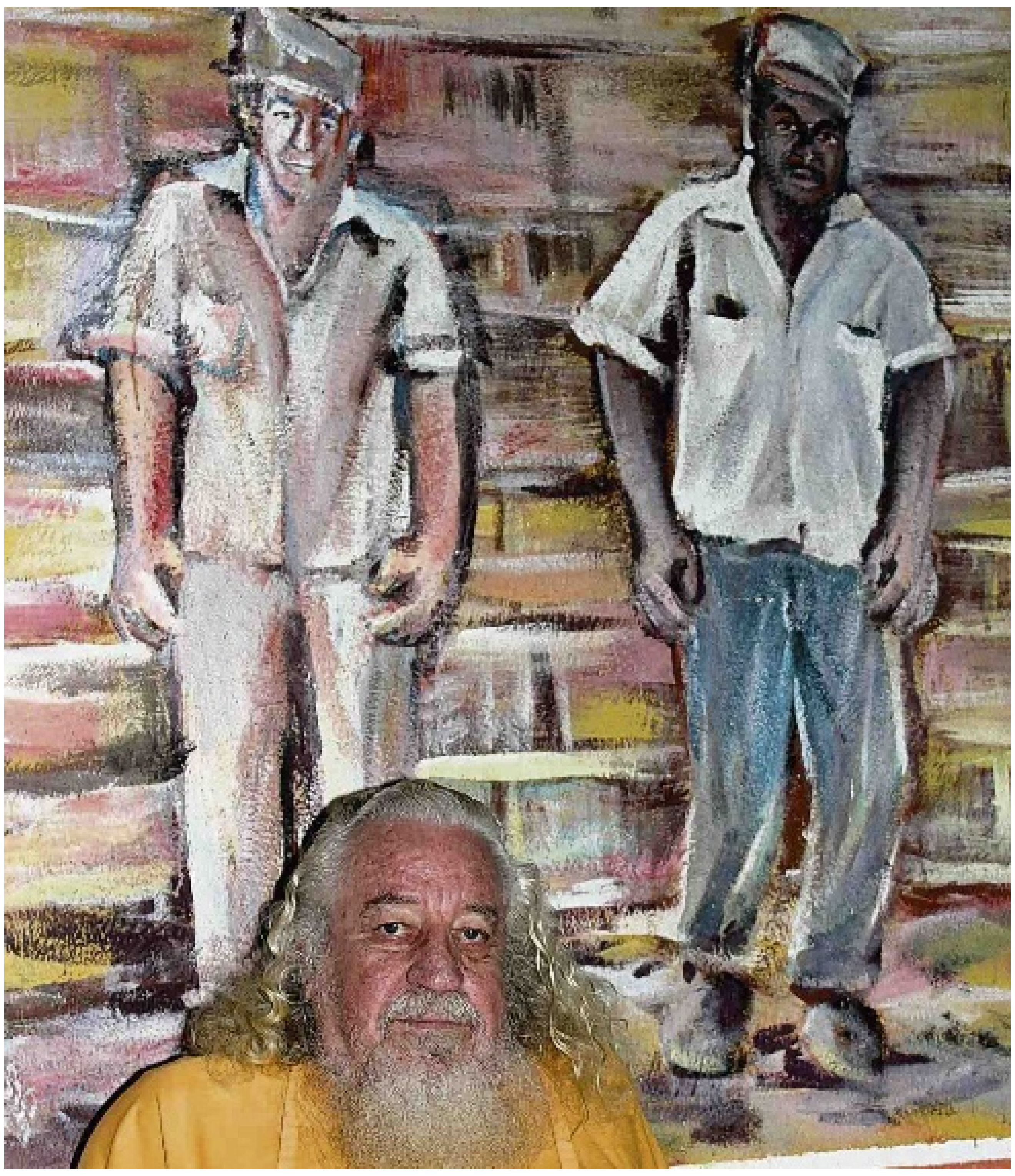

Stanley Brown: “We gaan het toch niet over 30 mei hebben hé? Daar ben ik wel klaar mee.”

Ik wilde Stanley Brown al heel lang interviewen. Hij leek me een intrigerende, want authentieke man. En ook: wat ik in twintig jaar van hem hoorde en las, ik herkende me er voor een deel in. Dus ik was benieuwd. In twee sessies van vier uur lang werden mijn vermoedens bewaarheid én waren we eigenlijk nog lang niet uitgesproken.

Maar ja, waar begin je met Stanley Brown? Om het over waar je eindigt nog maar niet te hebben. Beginnen bij ‘30 mei’? Nee, platgetreden paden, vond ik. En wat was het eerste dat Brown tegen me zei: “We gaan het toch niet over 30 mei hebben hé? Daar ben ik wel klaar mee.” Mooi, dat was een goed begin. “Ik wil het trouwens helemaal niet over het verleden hebben. Ik zou tegen iedereen willen zeggen: hou op met dat verleden! Laat het rusten! Leef vandaag en kijk voorzichtig naar de toekomst, maar lééf vooral in het nu!”
Het is iets dat terugkomt in meerdere van zijn geboden, als je al over geboden kunt spreken. Het zijn meer richtlijnen, vooral voor zichzelf. Al raadt Brown zijn eigen ‘geboden’ ook aan de ander aan. Zonder ze op te dringen overigens.

1. Respect voor leven

“Mijn voornaamste gebod, dat ik zoveel mogelijk probeer na te leven is: behandel een ander levend wezen - dus ook flora en fauna - zoals jijzelf behandeld wilt worden.
Ik zal dus nooit een kind of vrouw slaan, dan wel liegen of iemand oplichten.Vanuit deze ideologie ben ik ook tegen anale seks en vóór euthanasie, vóór emancipatie en dus ook vóór abortus.
Ik probeer als het enigszins kan een boom niet om te hakken of van zijn takken te ontdoen. Ik zal geen mier of hagedis, of totèki doodmaken, maar als het moet wel een rat die mijn gezondheid bedreigt. Ik discrimineer niet. Iedereen is voor mij gelijk. Niemand is belangrijker dan ik, maar niemand is ook minder belangrijk.

Ik heb niets met leiders, role-models of underdogs. Ik ben een anarchist. Ik pas niet goed in een partij of groep. Ik heb op zeer jonge leeftijd geconcludeerd dat genoeg genoeg is. Ik pot niet op ten koste van anderen die niets hebben en geef bezit of geld gewoon weg. Ik bezit niet veel, maar het is al wel te veel. Ik heb in dat kader nooit de functie geambieerd als hoofd van een school, minister of commissaris van een nv. Wat ik ook ben geworden is door het toeval en zonder dat ik het eigenlijk wilde.”

2. Streven naar geluk

“Ik ben op deze aarde om gelukkig te zijn, mezelf te reproduceren en een voetafdruk achter te laten, waarmee ik bedoel: de wereld te verbeteren of hem in elk geval beter achter te laten dan ik hem gevonden heb.
God en het hiernamaals bestaan voor mij niet. Ik ben atheïst. Ik geloof wél dat de mens elke dag moet seksen om gelukkig te zijn. Volgens mij is het onderdrukken van onze seksualiteit, vooral op jonge leeftijd, de grootste misdaad tegen de mensheid en de veroorzaker van allerlei lichamelijke en mentale ziektes. Let wel, dan heb ik het duidelijk níet over opgedrongen seks.
Ik heb vijf kinderen geproduceerd en ik ben er erg trots op dat van de honderd meest belangrijke Curaçaose vrouwen uit de vorige eeuw twee ervan mij hebben uitverkoren om een kind met me te maken: Emmy Henriquez en Annemarie Braafheid. Mijn eerste vrouw was ook één van de belangrijkere vrouwen uit het Brabantse Dongen, Adry Coenen.
Ik geloof niet in middelmatig zijn. Ik doe altijd mijn uiterste best om de beste te zijn. Voor mijn voetafdruk plant ik nog regelmatig bomen en ik red bomen van de palu lechi. Ik breng zaden uit vreemde landen mee naar Curaçao en plant ze. Ik help dieren met het verspreiden van zaden door ze ‘boven de wind’ te verspreiden, zoals ik met de belisima uit Groot Kwartier heb gedaan. Ik bescherm beesten en koop bijvoorbeeld katapulten van jagende jongens, evenals gevangen leguanen en parkieten, die ik dan weer los laat. Ik ben met mijn 74 jaar nog steeds een sociale activist.”

3. Geloof in wetenschap

“Ik geloof nergens in dat ik niet uit meerdere, voor mij betrouwbare, wetenschappelijke bronnen heb.
Die bronnen moeten hun zaak onderbouwd hebben en het moet kloppen met wat ik op dit moment van de natuurlijke wetten weet. Het medegedeelde moet voor mij enigszins pragmatisch te controleren zijn. De wetenschap gaat hand in hand met de evolutie van de mens en vernieuwt en verbetert zich continu.
Zogenaamde heilige boeken zijn dan voor mij slechts mythologische verhalen en geen dogmatische waarheden. Media zijn marketinginstrumenten van een economische elite. Politieke partijen en godsdiensten evenzeer.
Wij en onze ideologieën evolueren samen met de technologische ontdekkingen en ontwikkelingen, Daarom kan ik vandaag een andere mening hebben dan dat ik gisteren had. Ik was ooit misdienaar en nu ben ik atheïst. Met het ineenstorten van de Berlijnse muur, het communisme, de Koude Oorlog en de introductie van globalisatie heb ik mijn visie over de onafhankelijkheid van een ministaat als Curaçao aangepast aan de hedendaagse werkelijkheid.
Mijn vijand is dan ook de domheid en de leugen. Mijn vriend is de wetenschap en de waarheid.”

4. Lichaam is tempel

“Ik let goed op mijn lichaam. Ik besta namelijk uit één component, een biologische. Dus genetica en voeding vanuit de buik van de moeder bepalen wie ik ben. Ik leg altijd uit aan zwangere vrouwen en moeders van kinderen tot vier jaar hoe belangrijk hersenvoedsel is. Verse vis vermengd met groene groente en zeven-granen bruinbrood of rijst. En hoe belangrijk het ontknopen van de in elkaar verstrengelde hersenen na de geboorte is door het kind veel te strelen. En door zo mogelijk een groot aquarium met kleurrijke vissen in de babykamer te zetten.
Ik let op wat ik eet. Veel groente, veel fruit, veel vis. Ik probeer elke dag minstens een half uur te lopen en zwem vaak. Ik zorg dat ik mezelf fysiek kan verdedigen en doe aan Kapap, een Israëlische martial art-techniek. Ik drink veel water en let erop dat mijn urine wit is en mijn faeces zinken. Ik verzorg mijn tanden en poets ook mijn tong. Veel mensen weten niet eens dat dat moet. Ik was mijn handen vaak. Ik denk dat er vanaf het basisonderwijs genitaliën-hygiëne en seksuele voorlichting moet worden onderwezen.Veel Curaçaose jongens weten niet eens dat ze elke dag de voorhuid van hun penis naar achteren moeten schuiven om hun ding te wassen en veel Curaçaose meisjes weten niet eens dat ze een clitoris hebben.”

5. Verleden laten rusten

“Ik leef elke dag alsof het mijn eerste én mijn laatste dag is en besteed minimale aandacht aan het verleden. Ik kan het verleden niet veranderen en geef daarom bijna al mijn aandacht aan het heden. Ik schenk weinig aandacht aan de toekomst, waarvan ik niet zeker weet dat die er zal zijn.
Ik leef - binnen de parameters van mijn financiële mogelijkheden én mijn gezondheidsregels - als een Bourgondiër. Ik vier uitbundig carnaval en andere feesten. Daarom ben ik tot mijn eigen schaamte te dik. Ik geloof dat geluk een groot gedeelte van ons leven bepaalt en planning niet. Dit geluk kan je zelf natuurlijk positief en negatief beinvloeden.
Geschiedenis is voor mij niet een vicieus maar een evolutionair proces. Het komt nooit terug en er is zeker in de hedendaagse wereld weinig leergeld te halen uit het verleden. RIP dertig mei, slavernijverleden en Holocaust.
De volgende generatie is voor de eerste keer in de geschiedenis slimmer dan wij, dit vanwege het computergebruik. Misschien moeten we wel stemrecht gaan invoeren voor 12-jarigen en het ontnemen aan 70-jarigen.
Culturele invloeden zijn marginaal en dogmatisch en vaak overbodig. Ik ben vóór globalisatie en zie utopistisch uit naar een wereld onder één regering, met één taal, één munteenheid en één standard of living, zonder godsdienst en territoriale oorlogen.
Ik ben er dan ook voor dat wij, onderweg naar deze utopie, een provincie worden van Nederland. Mijn werk is mijn waardigheid en is dan ook belangrijker dan mijn volkslied of vlag. Het kan mij nooit schelen wat mensen van mij zeggen of denken. Ik ben altijd mezelf. Ik kleed me hoe ik wil en ik draag met trots mijn lange baard.”

6. Geen spijt

“Ik doe heel mijn leven al wat ik graag doe. Je werk moet je hobby zijn en niet je bron van inkomsten. Alleen dan kan je ook prestaties leveren.
Ik heb alleen spijt van de zeer weinige dingen in mijn leven waar ik nee tegen heb gezegd. Ik heb geen spijt van de dingen waar ik ja tegen gezegd heb. Mijn klas en mijn kantoor vroeger waren altijd uitbundige, prettige ruimtes, net zoals mijn huis. Ik word graag omringd door mooie mensen en mooie dingen, kleuren, planten, vogels,vissen, kippen, honden en herinneringen. Als het hard regent, trek ik mijn zwembroek aan en loop met of zonder kind luid schreeuwend door de regen en modderstromen. Soms houd ik blafconcerten met de honden uit de buurt en kukelconcerten met de hanen. En ik ga midden in de nacht met mijn hond zwemmen met de haaien en schildpadden in Koraal Tabak.”

7. Emoties tonen

“Ik toon graag en altijd mijn emoties. Ik lach veel en vertel graag moppen. Komen twee getrouwde mannen elkaar tegen. Zegt de een tegen de ander: “Ami no sa korta mi señora su orea.” Net bedacht. Ik huil heel gemakkelijk, maar ik word niet gauw boos. Ik zoek wel de confrontatie op en vermijd zoveel mogelijk de vlucht. Ik moet dan ook ideologisch een vijand hebben, zoals domheid en mensen die in goden geloven. Mijn zondag is pas goed als de dag begint met een paar Jehovah’s Getuigen. Die laat ik dan binnen en dan zijn ze helemaal blij. Ik bied ze iets te drinken aan en zeg vervolgens dat ik overtuigd atheïst ben. Ha ha, die gezichten! Maar daarna zetten we wel altijd een aardige boom op, hoor!”

8. Orde in de chaos

Ik houd van een wanordelijke orde. Het lijkt een rotzooitje, maar alles heeft bij mij een plaats. Ik loop nooit te zoeken naar mijn sleutels of mijn bril. Ze hangen altijd netjes op hun plaats. Iedereen in huis mag van mij alles gebruiken onder voorwaarde dat ze het terug zetten op hun plaats.
Ik denk chaotisch digitaal van A naar F en terug naar C zoals de jongste generatie nu ook denkt, in plaats van alfabetisch van A naar B naar C zoals mijn generatie denkt. Ik gaf dan ook altijd projectonderwijs in plaats van vakonderwijs volgens het rooster. Bij mij in de rekenles werd bijvoorbeeld ook gezongen en gelezen.
Ik ben creatief. Mijn huis heeft geen gordijnen maar de glazen ruiten zijn beschilderd en ik heb aan de buitenkant een soort houten gordijn gemaakt. Ik heb een nationale klederdracht uitgevonden die eenvoudig, zonder overbodige invoerproducten als knopen en moeilijke dingen als knoopsgaten te naaien is. Een soort dashiki met hele grote zakken, die proletarisch winkelen mogelijk maakt. Ik recycle mijn badkamerwater en heb een recreatieve regenbak met tilapia’s en schildpadden.”

9. Nieuwsgierigheid

“Ik ben overal nieuwsgierig naar. Te pas en te onpas. Hoewel ik atheist ben, bezoek ik overal ter wereld religieuze, brua-, winti-, culturele en politieke bijeenkomsten en doe spontaan mee met optochten en demonstraties. Ik denk dat culturele confrontaties heel belangrijk zijn om de grenzen te verleggen. In India heb ik mijn taboe voor de dood overwonnen. In China heb ik rat gegeten en heb ik geleerd dat menselijke uitscheidingen belangrijke boodschappen zijn van het lichaam. Ik ben ervan overtuigd dat de mens zijn hele leven moet leren en ik ben dus ook vóór een laptop voor elk mens en WIFI-hotspots overal.
Ik zit zelf nu op computerles en dit jaar ga ik ook weer op reis. Dit keer naar Myanmar (Birma). Ik heb veel leerscholen die het leven biedt doorlopen, waarbij de belangrijkste de gevangenis was. In de gevangenis leer je wat overleven is en wat de mens is. De mens is volgens mij een beest met een cultureel vernisje dat we beschaving noemen.”

10. Instincten volgen

Ik volg mijn instincten, maar onderbouw ze altijd door rationeel te relativeren. Daarom keur ik perceptie af en zal bijvoorbeeld nooit geloven dat een vrouw ‘gemakkelijk’ is omdat ze zich bijvoorbeeld sexy kleedt. Daarbij ben ik een workalcoholic. Ik kan niet stil zitten en ben altijd bezig, tot ver na middernacht. Ik slaap heel mijn leven al bijzonder weinig.
Soms rijd ik zonder reden of doel rond over zandwegen en door de knoek. Gewoon, genietend van wat ik allemaal zie. Ik sta open voor alles en iedereen en ga over wat dan ook graag de discussie aan.
Ik ben heel eigenwijs en laat me nooit zomaar ompraten. Hoewel het over de hele wereld gebeurt, in welk land dan ook en in welk tijdperk dan ook, ík laat me niet brainwashen! Ik ben Stanley Brown en leef zoals hier beschreven, volgens mijn eigen geboden.”

“Ik heb alleen spijt van de zeer weinige dingen in mijn leven waar ik nee tegen heb gezegd.”

Mens & Werk

Werkdruk

Hoeveel mensen klagen niet over tijdgebrek, over hoe druk ze het hebben, hoe veel ze onder spanning staan? Als we maar meer tijd zouden hebben, dan zou het allemaal veel beter gaan, dan kunnen wij ook nog eens tot rust komen en ons minder gestrest voelen. Maar is dat zo? Is het gebrek aan tijd waardoor wij de werkdruk ervaren en die ons spanning en stress bezorgen?

Tekst: Ans van Vught

Veel mensen maken zich druk over kleine dingen. Mensen zijn zelf voor een groot deel verantwoordelijk voor hun spanning, willen en moeten vaak van alles, een goede baan, zinvolle vrijetijdsbesteding, een goede ouder zijn, echtgenoot, vriend en veel sociale contacten.

Wij spreken van werkdruk als de hoeveelheid werk en de tijd waarbinnen dat werk af moet zijn (werkbelasting), het draagvermogen van de werknemer (belastbaarheid) te boven gaat.
Werkdruk kan gezondheidsklachten bij werknemers veroorzaken als de werknemer zelf weinig kan regelen in de organisatie van zijn werk en er onvoldoende steun is door collega's en leidinggevende om aan de gestelde eisen te voldoen.
Werkdruk kan op verschillende manieren vastgesteld worden. Bij werkdruk is er sprake van objectieve en subjectieve aspecten.

Objectieve werkdruk is vast te stellen aan de hand van het werkelijke aantal gewerkte uren en het aantal handelingen, producten, of diensten per tijdsperiode. Subjectieve werkdruk is de werkdruk die door de werknemer zelf wordt ervaren. Ook kan het werk te moeilijk of te eenvoudig zijn.
Daarnaast worden er ook verschillende vormen van werkdruk onderscheiden, zoals psychische, emotionele en fysieke werkdruk.
Werkdruk heeft alles te maken met spanningen, zolang spanning en ontspanning in balans zijn en elkaar regelmatig afwisselen is er niets aan de hand. Een gezonde spanningsboog piekt en daalt, bijvoorbeeld lang doorwerken om iets af te krijgen gevolgd door een periode van ontspanning, rust en emotionele ontlading.
Bij een ongezonde spanningsboog is er nauwelijks sprake van rust, de spanningsvolle situaties volgen elkaar snel op, de boog blijft gespannen.
Langdurig te hoge werkdruk leidt tot stressklachten (distress) en kan de gezondheid en het functioneren van werknemers beïnvloeden.
Deze klachten kunnen in vier categorieën worden ingedeeld: Lichamelijke klachten, gedragssymptomen, emotionele klachten en veranderingen in denken.
Voorbeelden van lichamelijke klachten zijn: Hoofdpijn, rugpijn, stijve nek, maagpijn, hartkloppingen, klamme, zweterige handen, rusteloosheid, vermoeidheid, slaapproblemen, duizeligheid of oorsuizen.
Er kunnen gedragsveranderingen ontstaan door een te hoge werkdruk: Snauwerig, bovenmatige kritisch, onvermogen om dingen af te krijgen, overmatig alcohol- of drugsgebruik, te veel eten of roken.
Ook kunnen er emotionele symptomen ontstaan als reactie op een hoge werkdruk, zoals: Prikkelbaarheid, overstuur of gefrustreerd zijn, snel huilen of de neiging om in woede uit te barsten, nervositeit, gevoel van machteloosheid, onvermogen om dingen te veranderen, gevoel van eenzaamheid, niet meer lachen, dingen zwaar inzien.
Als laatste kan het denken verstoord raken, bijvoorbeeld moeite om helder te denken, vergeetachtigheid, besluiteloosheid, geheugenproblemen of concentratieproblemen. Tevens gebrek aan creativiteit, gebrek aan oplossend vermogen en het gevoel van humor kan verdwijnen.
Kortom, de werknemer die blootgesteld wordt aan een te hoge werkdruk kan een scala aan symptomen ontwikkelen.

Wat te doen bij het vaststellen van een hoge werkdruk?
Ga zelf na of u de ongezonde stress kunt verminderen. U kunt daar meer aan doen dan u misschien zelf denkt. Time management en duidelijk prioriteiten stellen is er een van. Structureer uw werk voordat u begint en houd u aan die taak. Als u veel ad hoc zaken te verwerken krijgt, plan daar dan dagelijks extra tijd voor in.
Voorkom onduidelijke afspraken, beloftes die niet nagekomen worden, ja zeggen terwijl u nee bedoelt.
Is er naast de hoge werkdruk tevens sprake van negatieve gevolgen voor de gezondheid, dan is het verstandig om contact op te nemen met uw huisarts. In het geval de klachten veroorzaakt worden door een te hoge werkdruk en u niet goed meer kunt functioneren in het werk, is het verstandig contact op te nemen met de bedrijfsarts.
Er zijn mogelijkheden om een gesprek aan te gaan met een bedrijfsarts bijvoorbeeld de arts die uw arbeidsongeschiktheid beoordeelt.

Wat kan de bedrijfsarts doen?
Samen met de bedrijfsarts worden de stressoren op het werk in kaart gebracht, waarna de werknemer zelf nagaat welke problemen opgelost kunnen worden en welke specifieke hulp daarvoor ingezet moet worden.
In een vervolggesprek met de bedrijfsarts wordt het plan van aanpak opgesteld waarin opgenomen wordt welke acties ondernomen worden om terug te kunnen keren naar een gezonde werksituatie. De leidinggevende en human resources worden meestal, in overleg met de werknemer, door de bedrijfsarts ingeschakeld.
De werknemer kan zo nodig begeleid worden door maatschappelijk werk, een coach of een psycholoog en leren op een gezondere manier om te gaan met spanningen die in het werk ervaren worden.
Of problemen opgelost kunnen worden hangt af van de bereidheid van alle betrokken partijen en zijn eenvoudiger oplosbaar indien deze in een vroeg stadium herkend en besproken worden.
Ans van Vught is bedrijfsarts.

Bronnen:
Multi Disciplinaire Richtlijn Werkdruk, NVAB, BA&O, NVvA, NVVK, 2013.
Druk, druk, druk C. Petri & J. Bouwman.
www.arboportaal.nl

Antilliaanse Vereniging voor Verzekerings- en Bedrijfsgeneeskunde

De Vereniging voor Verzekerings- en Be- drijfsgeneeskunde (AVVB) bestaat uit verzekerings- en bedrijfsartsen en buitengewone leden met een grote affiniteit op het gebied van verzekerings- en bedrijfsgeneeskunde.

De leden van de vereniging zijn werkzaam op Curaçao, Aruba en Bonaire.

Namens de AVVB schrijft iedere maand een lid een informatief artikel over een specifiek medisch onderwerp in relatie met het werk.

Als u vragen heeft naar aanleiding van dit of volgende artikelen, dan kunt u contact opnemen met de AVVB via email avvb06secretariaat@gmail.com.

Mens & Psyche

KOPP-kinderen

Kinderen van ouders met psychiatrische problemen, worden afgekort KOPP-kinderen genoemd. Deze kinderen hebben dagelijks te maken met één of twee ouders die lijden aan aandoeningen zoals (manische) depressie, psychose of schizofrenie, angststoornis, eetstoornis, ADHD, persoonlijkheidsstoornissen, alcohol- en drugsverslaving.

Tekst:Milangela Plate

Een situatie die zonder meer zijn sporen nalaat op de ontwikkeling van de kinderen in het gezin en van grote invloed kan zijn op het wereld- en zelfbeeld van het kind in zijn latere leven.
Wanneer één of beide ouders psychische problemen hebben, brengt dat veel druk en spanningen met zich mee voor het gezin. Afhankelijk van de aard en de ernst van de aandoening van de ouder(s) kunnen KOPP-kinderen te maken krijgen met sterk wisselend gedrag van hun ouder(s), continue spanningen en ruzies tussen de ouders en soms zelfs fysiek of psychisch geweld.
De onvoorspelbaarheid van de sfeer thuis, gebrek aan informatie over wat er aan de hand is, waarom iemand boos, verdrietig of angstig is of waarom er thuis ruzies zijn en het gebrek aan geruststelling en steun kan voor KOPP-kinderen erg belastend zijn.
Ouders met psychiatrische problemen zijn door hun aandoening of verslaving helemaal niet of minder goed in staat aandacht aan hun kind(eren) te besteden en er is minder of geen tijd en ruimte om samen leuke dingen te doen, gezellig samen te eten of nog wat na te praten over wat er die dag allemaal gebeurd is, spelletjes te spelen, samen op pad te gaan of familie te bezoeken.
KOPP-kinderen leiden vaak allesbehalve een gewoon en onbezorgd kinderleven. Hoe zij hun tijd vóór en na schooltijd invullen is grotendeels afhankelijk van de gemoedstoestand van vader of moeder. Ieder KOPP-kind reageert anders op spanningen in het gezin. De één zal er alles aan willen doen om de spanningen thuis te ontlopen door vaker van huis weg te gaan, later naar huis te gaan van het werk of van school. Anderen zullen zich juist thuis terugtrekken, nemen niet meer deel aan activiteiten buitenshuis, gaan niet meer naar de sportclub en bezoeken hun vrienden en familie nog maar weinig.
Wanneer er naast de ouder met psychiatrische problematiek ook een emotioneel stabiele ouder in het gezin aanwezig is, kan deze veel compenseren en het kind alsnog voldoende veiligheid en stimulans bieden. Soms echter is er sprake van een éénoudergezin of een gezin waarin beide ouders te kampen hebben met psychiatrische problemen of verslaving.

Grote verantwoordelijkheden
Over het algemeen krijgen KOPP-kinderen al in hun jonge kinderjaren en vroege adolescentie grotere verantwoordelijkheden en taken op hun bordje dan gebruikelijk is in deze levensfasen. Verantwoordelijkheden die hun kinderhoofd en capaciteiten soms ver te boven gaan, maar die zij dapper dragen. Vaak is er in de gezinssituatie sprake van 'parentificatie', dat wil zeggen dat de ouder-kind rollen zich omkeren en het kind langzaam aan de ouderrol op zich gaat nemen. In éénoudergezinnen, zorgen deze kinderen bijvoorbeeld niet alleen ervoor dat hun zieke ouder zich verzorgt, goed eet, rekeningen betaalt en medicatie inneemt, sommige kinderen nemen ook een therapeutische rol aan naar hun ouder(s) toe; zij bieden een luisterend oor, praten de ouder moed in en zijn bovendien precies zijn gaan aanvoelen wat spanning bij hun ouder kan veroorzaken en verminderen en wat de ouder nodig heeft om te kalmeren. Daarnaast draagt het kind zorg voor zichzelf, zijn schoolwerk en soms ook broers en zussen. Deze kinderen maken op jonge leeftijd al een zeer volwassen indruk op mensen in hun omgeving.
Door de psychische aandoening of verslaving kan de ouder in onvoldoende mate als rolmodel fungeren en tevens onvoldoende ondersteuning bieden aan het kind dat in deze levensfase normaliter bezig is met puberen teneinde hun identiteit te vormen en hun competenties, onafhankelijkheid en autonomie te verwerven. Ouders met psychische problemen zijn geneigd om angstiger te reageren en hun kinderen meer te beperken. Complimenten en uitingen van positieve waardering worden daarentegen minder frequent gemaakt door ouders met psychische problemen, terwijl deze opmerkingen juist erg belangrijk zijn voor het kind om een gunstig zelfbeeld te ontwikkelen.

KOPP-kinderen ervaren geregeld angst, spanning en verwarring omdat zij de psychische klachten van hun ouder(s) niet kunnen bevatten. Zij zijn geregeld bezig met vragen als: Wat is die ziekte? Waarom gebeurt dit met mama/papa? Is het erfelijk en word ik later ook zo?
Ook ervaren velen schuldgevoelens omdat zij zichzelf als de oorzaak zien van mentale problemen van hun ouder(s) of denken dat de ouder ziek is omdat zij niet goed genoeg voor hem/haar hebben gezorgd. Alles wat zij doen en zeggen moeten KOPP-kinderen eerst goed afwegen om hun zieke ouder niet boos, angstig of verdrietig te maken.
Deze kinderen voelen zich echter sterk geroepen om een goede zoon of dochter te zijn en blijven daarom liever zitten met al hun vragen en zorgen om op die manier hun ouders zoveel mogelijk te ontlasten. Zij zullen niet snel hun zorgen met anderen delen, omdat zij het gevoel hebben dat zij absoluut niet met anderen mogen praten over hun familieproblemen. Zij zijn bang om hun ouders te 'verraden' door aan buitenstaanders te vertellen dat het niet goed gaat met hun ouder(s). Sommigen KOPP-kinderen willen wel graag met iemand praten, maar weten niet tot wie zij zich kunnen wenden. Zij leven geïsoleerd en voelen zich aan hun lot overgelaten.

Ondersteuning KOPP-kinderen
Bij KOPP-kinderen is de kans verhoogd dat zij zelf ook psychische problemen ontwikkelen. Bij aandoeningen zoals depressie en alcoholisme is er sprake van een genetische component. Echter, ook eerdergenoemde spanningen, onzekerheden, gebrek aan ondersteuning en ontwikkelingsmogelijkheden en andere kind-, ouder- en omgevingsfactoren zijn van invloed op het wel/niet ontwikkelen van psychische problemen bij KOPP-kinderen.

Alhoewel de hulpverlening in eerste instantie, en wellicht logischerwijze, gericht is op het behandelen van de ouder met psychische problemen, moeten de kinderen niet worden vergeten. Zij behoeven eveneens ondersteuning en begeleiding om antwoord te vinden op hun vragen en onzekerheden te bespreken.

Niet alle KOPP-kinderen hebben een even groot risico om zelf ook een psychische aandoening of verslaving te ontwikkelen en niet alle kinderen hebben professionele hulp nodig. Veel KOPP-kinderen zijn al erg gebaat bij preventieve interventies zoals psycho-educatie. Dat wil zeggen, uitleg over de kenmerken, oorzaken en gevolgen van de aandoening van de ouder en adviezen in het leren omgaan met hun vader of moeder.
In landen als Nederland en de Verenigde Staten zijn er ook lotgenotengroepen (KOPP-groepen). In bijeenkomsten van deze groepen komen KOPP-kinderen samen, krijgen zij informatie over psychiatrische aandoeningen, delen zij onderling hun ervaringen en vinden zij zo (h)erkenning bij elkaar. Daarnaast is er bij groepen voor de jongere kinderen ruimte om samen spelletjes te spelen, wat tevens afleiding biedt van de thuissituatie.
Een KOPP-kind is tevens gebaat bij steun uit de omgeving, zoals familie, goede buren en ouders van vrienden. Het is van groot belang dat professionals die te maken hebben met KOPP-kinderen, zoals school, huisarts, jeugdhulpverlening, psychiaters en psychologen, samenwerken om deze kinderen een zo goed mogelijk vangnet te kunnen bieden.

Kinderen van ouders met psychiatrische problemen Leiden vaak allesbehalve een gewoon en onbezorgd kinderleven.

Trommelgeesten (slot)

In 2013 wordt herdacht dat in 1863 door Nederland de slavernij werd 'afgeschaft' in Suriname, op Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Maarten, St. Eustatius en Saba. In een artikelenreeks herdenkt Fred de Haas hoe de van huis en haard verdreven Afrikaanse mannen en vrouwen die in gevangenschap naar de 'Nieuwe Wereld' werden gevoerd gedwongen waren om zichzelf opnieuw uit te vinden en een eigen identiteit op te bouwen uit de elementen die zij meebrachten en aantroffen: elementen uit christelijke en inheemse culturen, aangevuld met wat zij zich herinnerden uit hun eigen Afrikaanse tradities. Voor hun geestelijk welzijn was het in die moeilijke tijden voor hen van belang dat zij weer een spirituele leer opbouwden als leidraad in een moeizaam bestaan.

Wat is hiervan terechtgekomen en wat is de toekomst van al die 'Afro-Amerikaanse religies' die zij opnieuw hebben moeten 'uitvinden'? In deze laatste aflevering wordt verder ingegaan op de situatie op Curaçao. Daarbij zullen ook de opvattingen van Curaçaose wetenschappers en ervaringsdeskundigen worden meegewogen.

In de tuin van Dinah Veeris zijn allerlei geneeskrachtige kruiden en planten te vinden.

Tekst: Fred de Haas Foto: Ken Wong

A.M.G. Rutten heeft in zijn boek 'Magische kruiden in de Antilliaanse folklore' verslag gedaan van een etnofarmacologisch onderzoek dat hij in West-Indië heeft verricht in 1956/57.

In zijn boek vindt u talloze voorbeelden van planten en kruiden die het bewustzijn kunnen vernauwen, verruimen, verdoven en veranderen. Zo zijn er op Curaçao wel meer dan dertig plantensoorten die een psychedelische (= de geest beïnvloedende) uitwerking kunnen hebben. Yerba di glas en Hilo di diabel bevatten LSD-achtige verbindingen, de Barba di Yonkuman bevat looizuur en giftige narcotica, wortels en zaden van cactussoorten kunnen zeer hallucinogeen (= zinsbegoochelend) zijn. Het gegiste sap van de karakteristieke Curaçaose agave of pitaplant is roesverwekkend en het gebruik ervan niet van gevaar ontbloot. Rutten merkt op (p.122): 'wie voor magische doeleinden zijn toevlucht zoekt tot de Antilliaanse flora loopt altijd kans op vergiftiging. Een aantal kruiden dat als medisch getinte 'Golden Herbs' (= gouden kruiden) wordt gepropageerd veroorzaakt reacties die ernstig zijn, maar waarbij de herkomst van de reactie niet wordt onderkend'. En: 'Atropine en hyoscine uit planten van de Nachtschadefamilie zijn bruikbare geneesmiddelen, maar ook beruchte hallucinogenen en criminele wapens'.

Kruiden

Wie een goed idee wil krijgen van de soorten geneeskrachtige kruiden en planten die er allemaal op Curaçao te vinden zijn kan eens een kijkje nemen op de volgende website waar prachtige foto's te zien zijn van de rijke Curaçaose flora: http://www.dinahveeris.com/FotoGallery5.html

Er zijn 'magische' kruiden of plantenextracten die je na gebruik ervan de indruk kunnen geven dat je in een andere wereld terecht komt, contact krijgt met het 'bovennatuurlijke' of die je zelfs de suggestie kunnen geven dat je 'vliegt'. In de slaventijd vertelde men verhalen over slaven die 'terugvlogen' naar Afrika. Ongetwijfeld kwamen die verhalen voort uit ervaringen van mensen die bepaalde kruiden hadden gebruikt waardoor ze zware hallucinaties kregen. Een kwestie van pure zinsbegoocheling. Ook de Caiquetíos, de Indianen die vroeger op de Benedenwindse eilanden woonden, waren bekend met het gebruik van allerlei kruiden. Hun rotstekeningen zouden kunnen wijzen op 'vliegervaringen', te oordelen naar sommige afbeeldingen die de suggestie wekken van iemand die 'opstijgt'.

De Afrikanen uit Senegal, Angola, Ghana en Nigeria kenden het bestaan van hallucinogene planten en brachten hun kennis hiervan mee overzee. De kennis van kruiden die Haïtiaanse Vodou-priesters hebben is fabelachtig. Wie kent niet de verhalen van mensen die in Haïti tot levende doden zijn gemaakt - zombis - door hen te vergiftigen en te verlammen met onder meer sap van Dieffenbachia en extracten van de manzaliña?

Dat soort praktijken geldt in het Wetboek van Strafrecht van Haïti als moord.

Ook sterke drank kan een belangrijke rol spelen bij bepaalde ceremoniën. Van oudsher was rum altijd een geliefkoosde drank om een psychodynamische sfeer te creëren. Ook in Montamentu kan het gebruik van rum een functie hebben.

Het is niet moeilijk om je voor te stellen dat het gebruik van kruiden, drank, het uitspreken van bezwerende 'religieuze' formules, het spelen van ritmische muziek, een sfeer kan creëren die kan worden ervaren als 'heilig'. Net als vele andere mensen is ook de Antilliaan zeer gevoelig voor dit soort zaken. Hun geest staat open voor invloeden van magische rituelen en de vraag is of er aanleiding is om hiermee rekening te houden in de reguliere gezondheidszorg.

Om deze vraag te beantwoorden neem ik u weer mee naar het artikel van Rose Mary Allen 'Hende a hasi malu p'e' (over volksgeloof in de Curaçaose cultuur).

Le malade imaginaire?

De vraag is in hoeverre de moderne geneeskunst rekening kan en/of moet houden met cultureel bepaalde denkbeelden omtrent de oorzaken van bepaalde geestelijke aandoeningen.

Ik citeer de openingsregels van het hierboven aangehaalde artikel van Allen:

'De gedachte dat cultuur een steeds belangrijkere rol speelt in de geestelijke gezondheid krijgt steeds meer gedaante. In de psychiatrie worden culturele factoren steeds meer in acht genomen bij het diagnosticeren en behandelen van geestelijke aandoeningen. De bewustwording over de rol van cultuur in de psychiatrie ontstond toen westerse samenlevingen te maken kregen met een groeiend aantal migranten uit verschillende culturen. Psychiaters werden er zich meer van bewust dat bij het behandelen van geestelijke ziekten men ook niet-Westerse ideeën in acht diende te nemen.'

Deze positieve en op zich sympathieke gedachte vraagt wel om enig kritisch commentaar.

Er zijn nogal wat mensen die heilig geloven in het feit dat een boze geest er de oorzaak van kan zijn dat zij zich niet goed voelen. Dat geloof in magische zaken is al heel oud en laat zich niet zomaar wegredeneren. Als een moderne geneesheer goed contact wil hebben met zo'n patiënt kan het van belang zijn dat hij/zij rekening houdt met het magische denken van de patiënt. Als de patiënt merkt dat zijn denkbeelden niet worden weggewuifd als zijnde primitief dan kan er een vertrouwensband ontstaan tussen dokter en zieke, waardoor het mogelijk is dat de moderne geneesmethodes van de dokter effect krijgen en de zieke openstaat voor een 'moderne' behandeling.

Mijns inziens kan een moderne geneesheer dat alleen doen als hij, voor de effectiviteit van zijn behandeling, gebruik wil maken van de culturele achtergrond van zijn patiënt zonder zelf in die denkbeelden te geloven. Een moderne arts is geen montadó, mysteriewerker of medicijnman en zal nooit en te nimmer geneeswijzen toepassen op basis van een vermeende 'Creoolse spiritualiteit', een geloof in 'boze geesten', 'magische' krachten of ideeën die afkomstig zijn uit een ver Afrikaans of Indiaans verleden. Dat er mensen zijn die deze ideeën aanhangen is één ding, maar of je erin moet meegaan is een tweede. Als een patiënt zijn/haar ziekte verklaart uit het effect van 'hekserij' of 'brua' hoef je de integriteit van de patiënt zelf niet in twijfel te trekken, maar zijn/haar ideeën des te meer.

Het lijkt me geen goed idee om 'Creoolse spiritualiteit' (wat dat ook moge zijn) op een voetstuk te zetten en te beschouwen als een manier van denken die bewaard moet blijven als een soort permanent cultureel erfgoed. Als iemand denkt dat de heilige Barbara in staat is om boze geesten te verjagen moet ie dat zelf weten, maar een moderne arts kan zich zo'n opvatting niet veroorloven.

Nabeschouwing

Hoewel we slechts kort hebben kunnen ingaan op verschillende Afro-Caribische godsdiensten, hoop ik dat de lezer zich een idee heeft kunnen vormen van de wijze waarop deze religies in de Nieuwe Wereld een verandering hebben ondergaan en zijn geïntegreerd in het denk- en belevingspatroon van grote delen van de bevolking. De vraag naar de reden van het hardnekkig voortbestaan van deze 'zwarte' godsdiensten is alleszins gewettigd. De reden hiervan is mijns inziens dezelfde als die welke geldt voor alle godsdiensten. Het is een eigenschap van de mens om steun te zoeken bij iets machtigers, iets 'hogers' dan hijzelf. Op het wereldse gebied wordt de mens beschermd door sociale en politieke instellingen met aan het hoofd functionarissen die door de hele bevolking of door een deel van de bevolking zijn gekozen of gewoon benoemd (burgemeesters, ministers, wethouders, een koning).

Voor het geestelijk welzijn van de meeste mensen blijkt de wereldse bescherming echter niet genoeg te zijn. In dat geval kunnen allerlei godsdiensten en magische praktijken uitkomst bieden. Hoe bevredigender de antwoorden zijn die een godsdienst op vragen van een mens heeft, hoe populairder deze is. En dan is het te hopen dat de 'bedienaren' van de godsdienst in kwestie geen misbruik maken van hun geestelijke macht en dat er evenmin gebruik wordt gemaakt van godsdienst voor politieke doeleinden. Een gevaar dat o zo reëel is en waar de kranten dagelijks vol mee staan.

In maatschappelijk opzicht kan religie voor mensen een heel belangrijke rol spelen. Godsdiensten kunnen mensen die een onopvallend leven leiden de mogelijkheid bieden om 'belangrijk' te worden doordat hen een bepaalde functie wordt toegewezen. Bij protestanten kan je 'ouderling' worden, bij katholieken 'pastor', misdienaar en koster. Bij de Afro-Caribische religies is het niet veel anders. Vrouwen die in het maatschappelijk leven nederige arbeid verrichten kunnen ineens belangrijk worden in de ogen van de gemeenschap omdat ze 'priesteres'of 'medium' zijn en mannen die in het gewone leven nauwelijks of niet opvallen kunnen ineens bekendheid krijgen en in aanzien stijgen omdat ze de 'heilige' trommels bespelen tijdens Vodou-diensten.

Verder bieden godsdiensten ook de mogelijkheid om een latente nieuwsgierigheid naar het 'bovenaardse' te bevredigen en aan een brujo/a via het occulte om advies te vragen, een genezing te bewerkstelligen, een wraakoefening uit te voeren en wat je verder maar kan bedenken. We vinden dit in een milde vorm ook terug bij gevestigde godsdiensten als het katholicisme. Menigeen heeft weleens een kaarsje opgestoken in de kerk om iemand te gedenken of in de hoop op een goed examenresultaat. En wat te zeggen van de zegen van de priesters, het vergeven van zonden, de transsubstantiatie (verandering van Brood en Wijn in het Lichaam van Christus. Overigens geen dogma), de Doop, het Heilig Oliesel, de 'Zoon van God', het door de straten dragen van beelden van Maria en andere heiligen... Zijn dat allemaal geen milde vormen van Brua? Wees eerlijk. De meesten van ons vinden al die zaken gewoon, omdat we eraan gewend zijn. Zo gewoon zijn ze toch niet? Toch geloven 1,2 miljard mensen hier min of meer in. En wat te denken van de volgende uitspraak van een dominee van een Pinkstergemeente ('Bida Nobo') op Curaçao:

'Christen worden is een proces. Eerst moet je je bekeren, daarna laat je je dopen met water en vervolgens word je gedoopt met de Heilige Geest wat spontaan of onder handoplegging kan gebeuren. Daarbij ontvang je gaven van de Geest zoals het spreken in tongen, het vertolken van tongen, profetie, het onderscheiden van goede en kwade geesten, het doen van wonderen of genezingen. (...) Het spreken in tongen wekt soms onbegrip bij buitenstanders op, omdat mensen die in tongentaal spreken emotioneel kunnen zijn en dat wordt wel eens verkeerd geïnterpreteerd. Het is bedoeld om de Heer te prijzen in een soort geheime gebedstaal.'

Is dat Brua of is dat geen Brua? De Pinkstergemeente voldoet in elk geval aan een diepgevoelde behoefte van een deel van de bevolking. Het is overigens de enige kerk op Curaçao die haar ledental zag verdubbelen van 3,5 procent in 2001 naar 6,6 procent in 2011 (Central Bureau of Statistics Curaçao, Willemstad 2012).

Wat opvalt in de Afro-Caribische religies is dat ze allemaal bepaalde kenmerken met elkaar gemeen hebben. Er zijn veel rituelen met trance-toestanden, er zijn mediums die - naar men gelooft - met geesten kunnen communiceren, er is een Godsbegrip en een Opperwezen dat zich niet bemoeit met aardse zaken, er zijn godheden die tussen het Opperwezen en de mens in staan, er is een bepaalde structuur in de rituelen (al of geen Afrikaans gezang, het aanroepen van de goden, het brengen van offers, het dansen tijdens de dienst), er worden kruiden, tabak, drugs en/of alcohol gebruikt, er is een dunne grens tussen religie en magie, religie en moraal zijn twee aparte zaken, je kan bovennatuurlijke krachten manipuleren, er is geen hiernamaals waarin je beloond of gestraft wordt, godheden hebben menselijke eigenschappen, meestal is er sprake van voorouderverering, men gelooft in reïncarnatie, het is mogelijk om zowel christelijk/katholiek te zijn en tegelijkertijd lid van een Afro-Caribische religieuze gemeenschap en bij haast al die erediensten is - vaak virtuoos - trommelspel onontbeerlijk.

De trommelgeesten kunnen de toekomst voorlopig nog met enig vertrouwen tegemoet zien.

Inspiratie

Gevoelige, serieuze man tegenover spelende man

Als kind was Marcel van Duijneveldt als dromerig jongetje al dag in, dag uit bezig met tekenen en schilderen, maar stond er nooit bij stil dat je daar je beroep van kon maken. Totdat een schooldecaan hem daarop attent maakte. Inmiddels is hij op Curaçao een gevestigd kunstenaar van zowel tweedimensionale als driedimensionale kunst.

Tekst: Victorine Stille Foto: Ken Wong

“Doordeweeks ben ik kunstdocent op het Radulphus en vrijdag, zaterdag en zondag schilder ik, vaak tot laat in de nacht. Dat zijn mijn heilige uren waarop de beelden in mijn hoofd vertaald worden naar mijn handen. Meestal is dat het resultaat van een lang creatief proces, maar een enkele keer zie je het als het ware voor je ogen gebeuren.”

De keuze voor de combinatie docent en kunst was voor Van Duijneveldt duidelijk. “Ik had al gauw door dat als ik op een houtje zou moeten bijten, ik niet kon creëren. Mijn hoofd moet leeg zijn om kunst te kunnen maken, zonder zorgen over welke rekeningen ik nog moet betalen.”

Dali

Bij het zien van zijn vroegere werk is de associatie met Dali snel gemaakt. Surrealistisch en gedetailleerd werk met een zo groot mogelijk contrast tussen wat dichtbij en ver weg is. “Dali boeide mij al van kinds af aan. Waarschijnlijk omdat ik veel fantasie heb en graag in een andere wereld vertoef. In Dali’s wereld voel ik me thuis. Ik houd van plekken met veel ruimte, lucht en wolken. Wolken zijn mijn inspiratie. Op Curaçao zijn er altijd wel wolken, helemaal tijdens het regenseizoen. Ik vind het ongrijpbare van een wolk fascinerend.”

Inmiddels zijn zijn schilderijen veel losser van opzet. Volgens Van Duijneveldt meer in de stijl van William Turner en Mark Rothko. “2013 Staat voor mij in het teken van atmosferische werken. Dit jaar ga ik experimenteren en combinaties uitproberen in mijn schilderkunst.” Ondanks verandering van stijl heeft Van Duijneveldt een vast patroon van werken. “Ik werk de composities die ik in mijn hoofd heb eerst uit in een schetsboek. Als ik daar tevreden over ben, zet ik het op doek. Het is dus allemaal vantevoren bedacht. Desalniettemin is het hard werken, een proces van laag over laag over laag.” Een boodschap heeft hij niet met zijn schilderijen, maar als het nodig is dan duikt het engagement op. Zoals bij het doek ‘Island in the sun’ uit 2010, dat een ironische reactie op de vervuilende Isla is.

Tech Art

Naast tweedimensionale schilderijen maakt Van Duijneveldt driedimensionale ‘assemblages’. Een groot deel van dit werk laat zich het beste definiëren als Tech Art. “De assemblages zijn voor mij echt een vorm van spelen. Dan werk ik met een soort kinderlijke vrijheid, maar ik ga wel op een volwassen manier met het materiaal om. Ik laat me inspireren door de voorwerpen waar ik op dat moment mee bezig ben. Ik gebruik gewoon wat ik tegenkom: bestek, moertjes, schroefjes, uit elkaar gehaalde printers, camera´s, statieven, computermuizen, G.I. Joe’s, Barbies, speelgoedautootjes, enzovoort. Wat het uiteindelijk wordt, is niet vantevoren bedacht, het ontstaat gewoon.”

Het dromerige jongetje van vroeger is uitgegroeid tot een volwassen man, maar een die het dromerige en spelende element uit zijn jeugd nooit uit het oog verloor. Zijn schilderijen en Tech Art weerspiegelen dan ook de twee kanten van Van Duijneveldt: homo romanticus versus homo ludens; de gevoelige en serieuze man tegenover de spelende man. Beide heeft Van Duijneveldt nodig om op stoom te blijven.

Op Curaçao zijn er altijd wel wolken.

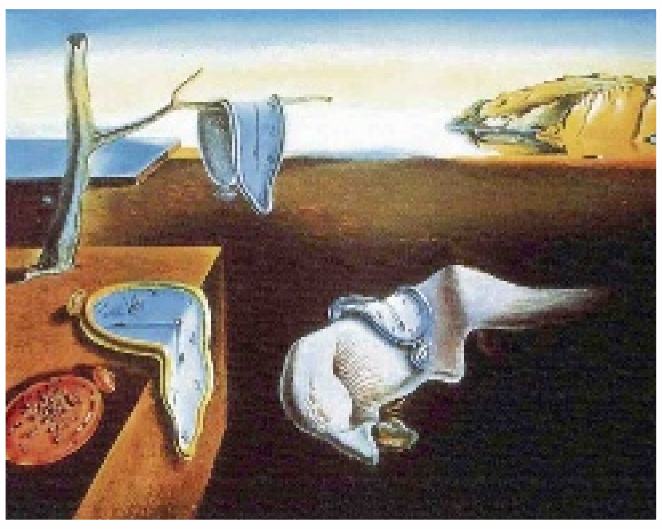

La persistencia de la memoria, Dali 1931.

Culturele Agenda

Yoga Centrum Curaçao

Yoga Centrum Curaçao biedt een Asthanga Yoga-workshop voor Mind & Body op zaterdag 4 mei, van 09.30 - 12.00 uur en 14.00 - 16.30 uur met Nina Be en Bart Westdorp (senior teachers). Info over Nina en Bart vindt u op www.MindBody-CenteringYoga.com. Kosten: 75 gulden één sessie/125 gulden beide sessies. Vegetarische lunch (by donation). Asthanga Yoga is een krachtige vorm van yoga, brengt evenwicht en gezondheid aan die delen in het lichaam die dat nodig hebben. De belangrijke primary-series worden gedaan met focus op de adem, een diepe bewustwording van lichaam en geest ontstaat, ervaar het uithoudingsvermogen, de kracht van lichaam en geest. In de ochtendsessie komt de volledige primary-serie aan bod met instructies. In de middag wordt er aandacht besteed aan onderdelen van houdingen en de specifieke werking van de houding op het lichaam. U kunt een ochtendsessie doen, beide sessies zijn aan te raden. De workshop is zowel voor gevorderden als beginners. Registreren: www.yogacentrumcuracao.com of bellen naar +599 9 528.3029; Email: info@yogacentrumcuracao.com

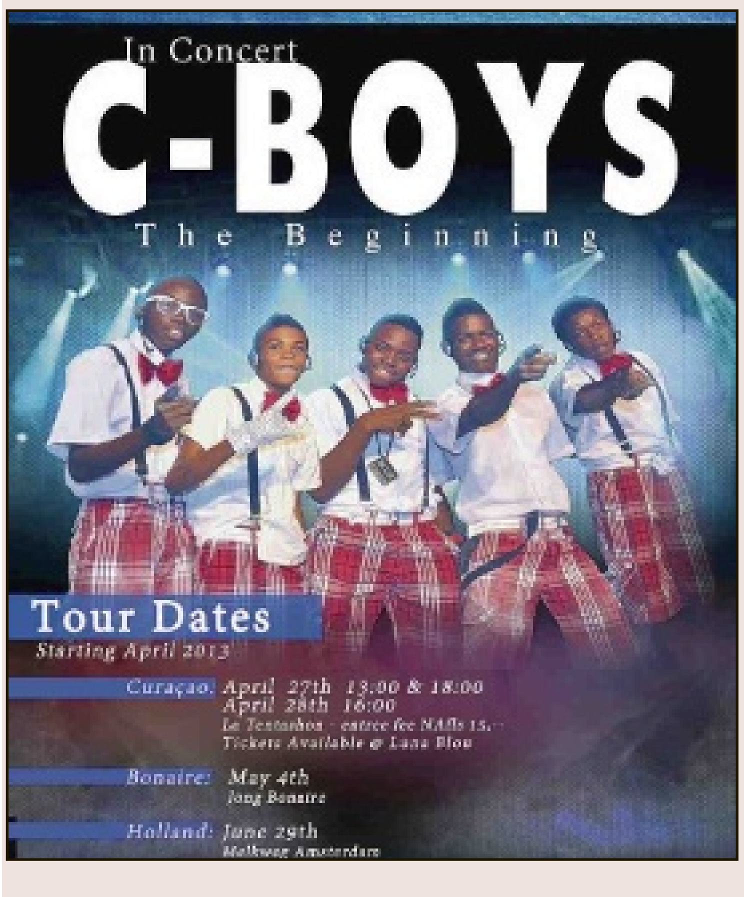

Beeldende vorming

Nieuwe lessencyclus: Beeldende vorming en Visuele waarneming door middel van lessen tekenen, schilderen en grafische technieken. onder leiding van kunstschilder en kunstdocent Alan Hudson. Hij stichtte het ‘Beeldende Vormingsinstituut’ in de jaren 80 te Sta.Maria en was daarna in de jaren 90 ook directielid en tevens kunstdocent van de Kunstacademie Curaçao. Rond 2000 vertrekt Hudson naar Europa waar hij zijn post-academische opleiding, bachelor Kunsteducatie en Vormgeving aan de ‘Willem de Kooning Akademie’, van de Hogeschool Rotterdam behaalt. Alan Hudson begint op veler verzoek een nieuwe lessencyclus Beeldende vorming en Visuele waarneming met diverse nieuwe cursussen kunstschilderen en andere technieken: een basiscursus tekenen, schilderen en grafische technieken, niveau kinderen van 7 tot 11 jaar, voor kinderen van 12 tot 17 jaar, een basiscursus tekenen, schilderen en grafische technieken niveau volwassenen, een cursus tekenen, schilderen, grafische technieken of gemengde technieken voor gevorderden en een cursus landschap schilderen in de natuur voor volwassenen. Komende maand zal er elke zaterdag een workshop buitenschilderen ‘s morgens voor kinderen en ‘s middags voor volwassenen zijn. Tevens zullen er in de grote vakantie verschillende schilderkampen worden georganiseerd. Men kan zich ook aanmelden voor cursussen portretschilderen, menselijk figuur, abstractie, fantasie en lessen privé op maat. Voor meer informatie gelieve contact op te nemen met Alan Hudson op tel:5138260 of alanhudsonws@hotmail.com

Benefietconcert

Woensdag 8 mei om 20.00 uur is er een bijzonder Benefietconcert ten bate van het orgel van 1866 van de Mikvè Israel-Emanuel in de Snoa ter ere van Jeruzalem Dag en het 65-jarig bestaan van de staat Israël. Organist Eeuwe Zijlstra, bariton Hazzan Avery Tracht en het koor Viva La Musica met Maril Boersema als dirigent en Avery Tracht als gast dirigent zullen religieuze en wereldse werken ten gehore brengen: Spaans-Joodse muziek, Oost-Europese (jiddische) muziek en ‘A touch of Broadway’. Tickets zijn verkrijgbaar bij Mensing’s Caminada, Albert Heijn en de Snoa Gift Shop à 50 gulden p.p.

Astrid van Dorp

Bij Albert Heijn Zeelandia krijgen kunstenaars een kans om hun werk te laten zien. Elke maand hangt er nieuw werk aan de muur van het Allerhande Café van Albert Heijn. Tot en met 30 april hangt er werk van Astrid van Dorp. Astrid werd in Nederland geboren en woont nu al ruim 10 jaar op Curaçao. Ze heeft haar AtelierArt2gether op de weg naar Boca St. Michiel waar iedereen welkom is vrijblijvend te komen kijken naar haar doorlopende exposities thuis. Het eiland inspireert haar steeds weer en graag geeft ze haar enthousiasme en passie door op schilderdoek en in de vorm van schilderlessen. De kunstwerken die te zien zijn deze maand op de kunstmuur van Albert Heijn zijn geïnspireerd door alle mooie zonsondergangen die ze steeds mag zien op Boca St. Michiel. Ze noemt het de cadeautjes van het universum en de horizon is het boeiende middelpunt en geeft rust. Atelier Art2gether is te vinden aan de Kaya Ma Pieternella M12 (afslag St. Michiel) waar haar werken te zien en te koop zijn. Ook geeft ze er schilderlessen en workshops. Voor meer informatie kunt u bellen met Astrid op tel. 5153141.

Happy Glass

Een ieder is van harte welkom om t/m 4 mei de expositie ‘Happy Glass’, glassculpturen van Louis la Rooy te bezoeken bij Landhuis Bloemhof. Louis la Rooy is geen onbekende hier. Hij exposeerde in 2010 ook in Landhuis Bloemhof. Louis la Rooy (Amsterdam, 1947) maakt sinds 1966 de mooiste ontwerpen bij Van Tetterode in Amsterdam. Landhuis Bloemhof is open van dinsdag t/m zaterdag van 09.00 - 14.00 uur en is gelegen aan de St. Rosaweg 6.

C Boys in Concert

C Boys is een groep van vijf jongens: Yerson Rosalina - C-Boy, Ellismar Hooi - Roackmar, Cee-Tanly Concencion - Ceen, Seggio Bernardina - Seg Royal, Gwendrick Newton - Gwenston, samen met Melissa Rosalina van Broche 2K. De groep is de winnaar van de talentenshow Luna Yen van 2012 en zij zullen Curaçao vertegenwoordigen in de finale van Kunstbende in Nederland. De C Boys geven vandaag twee concerten bij La Tentashon, waarvan één vanavond om 18.00 uur. Morgen is er nog een optreden om 16.00 uur bij La Tentashon. Kaarten kosten 15 gulden en zijn verkrijgbaar bij Luna Blou.

Herensia

Herensia is een door Pachi Damon geschreven en geregisseerde komedie. De realiteit van het leven wordt op een humoristische manier naar voren gebracht. Vier kinderen vechten om de erfenis terwijl de vader nog leeft. Ze overleggen over wie wat moet doen tijdens de begrafenis en wie de zitbank of de keuken krijgt. Het stuk gaat morgen in première om 20.30 uur bij Teatro Luna Blou waar ook de kaarten verkrijgbaar zijn. Toegang bedraagt 27,50 gulden.

Nieuws op cultureel gebied? Stuurt u uw info zo spoedig mogelijk naar agenda.cultuur@gmail.com

Auditie Reflections

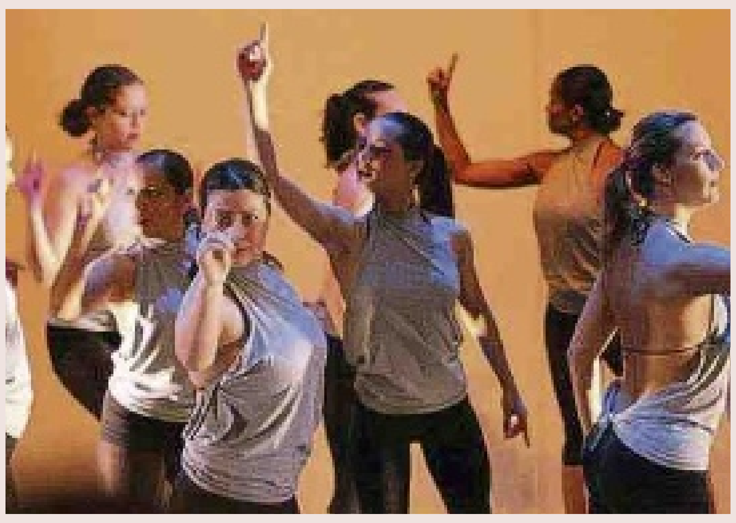

Het project Reflections is een cross-over voor enthousiaste en gedreven Nederlandse en Curaçaose amateurdansers met het doel deze twee werelden samen te laten komen in een proces waarbij ze met elkaar dansen/repeteren, van elkaar leren, met elkaar delen en een nieuwe uitdaging brengen.

Het resultaat van dit korte en krachtige proces is een kwalitatieve en volwassen moderne dansvoorstelling die drie keer zal spelen in La Tentashon. Het project is een initiatief van Melanie Sloot. Als creator van dit project werkt zij in dit proces samen met de choreografen Charlotte Lam en Timothy Kok en visuals ‘goeroe’ Nicolet Sudibyo.

De inspiratie van deze productie is het ‘dubbele’ gevoel van de vele Curaçaoënaars die woonachtig zijn in Nederland. Deze tweestrijd wordt in abstracte vorm (het is dus geen verhaal) vertaald naar de dansvoorstelling ‘Reflections’.

De voorstelling duurt een uur en richt zich op de bezoeker vanaf 10 jaar.

Op 10 en 11 mei wordt de voorstelling gepresenteerd in jeugdtheaterwerkplaats La Tentashon.

Op woensdag 1 mei 2013 wordt er in La Tentashon een auditie gehouden voor alle gedreven en enthousiaste amateurdansers vanaf 12 jaar van Curaçao met een klassieke en/of moderne dansachtergrond. Er zullen maximaal 12 dansers worden uitgekozen die samen met de 10 dansers van Move On hard zullen werken. De repetities zijn elke avond van 2 tot en met 11 mei en vinden allemaal plaats in La Tentashon. Aanmelden voor de auditie kan via de Facebook-pagina van Reflections door een post te plaatsen of door een e-mail te sturen naar reflectionscuracao@hotmail.com met als onderwerp: ‘Ik meld mij aan voor de auditie van Reflections’.

In deze post of mail moeten de volgende gegevens vermeld staan: voor- en achternaam, leeftijd en geslacht en danservaring. De sluitingsdatum voor aanmelding voor de auditie is aanstaande maandag.

Verhalenverteller Wijnand Stomp

Verwikkeld in Anansi's web

Het aloude ambacht van het vertellen van verhalen is in de eerste plaats onderhoudend, maar kan ook therapeutisch werken of een goede manier zijn om zaken aan de orde te stellen. De Curaçaoënaar Wijnand Stomp vertelt wel op een heel bijzondere manier: met armen en benen en allerlei attributen zet hij typetjes neer en weet zijn publiek - jong en oud - mee te slepen in zijn wereld. Hij werd dit jaar in Nederland niet voor niets uitgeroepen tot de Verteller van het jaar. En zijn oorsprong verloochent zich niet: de spin Anansi trekt de rode draad door zijn verhalen.

Tekst en foto's: Mineke de Vries

Stomp doet momenteel een tournee met zijn eigen - hier en daar Antilliaanse - bewerking van Floddertje van Annie M.G. Schmidt.

"Al waren het dan niet de traditionele verhalen onder de tamarindeboom, we kregen als kind eindeloos verhalen van mijn vader te horen. Hij had in die tijd nog van die grote banden met daarop programma's als Kleutertje luister, maar ook verhalen van de Surinaamse verteller Otto Sterman", vertelt Wijnand Stomp.

Vader Stomp werkte bij het departement van Onderwijs en gaf zijn kinderen veel mee aan culturele waarden; het was vooral een Hol-

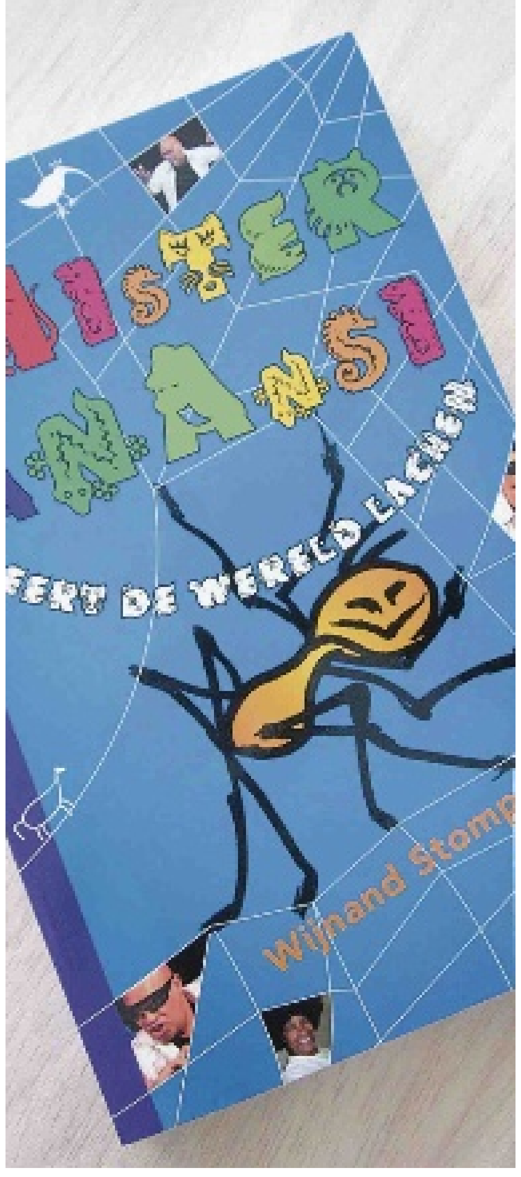

landse opvoeding maar ook de calypsomuziek ontbrak niet. "Als Curaçaos kind was ik natuurlijk altijd buiten. Daar speelde ik - onder anderen met schrijver Roland Colastica - indiaantje en soldaatje in de mondi en we maakten er toen al onze eigen verhalen."
In de jaren zeventig, Wijnand was toen twaalf, vertrok het gezin naar Nederland. In het oude huis in Amerikanenkamp is nu uitgerekend een radiostation gevestigd. "Mijn vader overleed in Holland al na anderhalf jaar en daar zit je dan met je Hollandse moeder in Groningen: wie ben je dan eigenlijk? Ik heb de invloeden van vele generaties en culturen in me: Surinaams, Chinees, Curaçaos, Afrikaans, Spaans en dat maakt wel dat je gaat zoeken naar je identiteit."

Theatrale verteller
Stomp is verteller, een theatrale verteller. Het is een combinatie van verhalen vertellen, steeds in andere personages stappen, stand up comedian, cabaret en muziek, maar ook veel improvisatie. Stomp: "Het Anansiboek van dominee Baart is altijd een soort Bijbel geweest. Daar las ik dat je als verteller moet dansen, zingen en schreeuwen." Aan de hand van deze Anansi-verhalen maakt hij ook nu weer dynamische transformaties van personages en laat zo zijn verhaal tot leven komen. Het publiek maakt actief mee hoe een theatraal verhaal zich ontwikkelt in zijn handen. De verhalen zijn vrolijk, ondeugend, meeslepend, ook ontroerend met hier en daar wat wijsheid. Ze kunnen gaan over list en bedrog, maar ook over kwetsbaarheid en identiteit. Stomp staat met zijn verhalen en optredens in (internationale) theaters, schouwburgen, scholen en is op tv (Klokhuis, Telekids) en radio, of zoals hij zelf zegt: "Ik vertel van de wc tot aan Carré." Hij heeft een website waarop kinderen hun eigen verhalen kunnen maken (anansiwordlwideweb.com) en verzorgt educatief literaire projecten; soms verhalen in zijn eentje, soms raamvertellingen of interactief. Stomp werkt graag met kinderen en jongeren."Ik vind het vooral prachtig om met kinderen met een beperking te werken en samen met hen een eigen verhaal te maken, waarin ieder zijn inbreng heeft. Het is mooi te zien hoe ze zich hierin kunnen uiten. Je hebt alleen maar het gegeven nodig waar het zich afspeelt en dan de input van de kinderen." Met het concept voor deze interactieve vertellingen ging hij naar de tv-zender KRO waar zeven afleveringen werden gemaakt voor KRO-kindertijd: Verhalen maken met Wijnand Stomp, die overigens in mei worden herhaald in Nederland. Hij werkte lange tijd bij een jeugdtheatergezelschap, geeft verder trainingen Storytelling aan bedrijven, leidt andere vertellers op en treedt op op vertelfestivals in Nederland en in het buitenland.

Momenteel reist hij met de theatervertelling Floddertje van Annie M.G. Schmidt door het land. De Antilliaanse invloed blijft zich altijd voordoen, zo kan hij het niet laten tante als echte Antilliaanse tante neer te zetten.

Wortels in Ghana
De Anansi-verhalen waarmee Stomp is grootgebracht en die van invloed zijn op zijn werk, bleken onderlegger te zijn van een veel omvattender zoektocht naar zijn identiteit. "Soms zijn dingen heel erg toevallig. Ik was bezig met een theaterstuk voor het Tropenmuseum over voedselproblematiek en honger en ging daarvoor researchwerk doen in Ghana, Afrika. En daar kwam ik opeens weer die Anansi-verhalen tegen. Ik had vreemd genoeg nooit de link gelegd tussen de verhalen op school en Afrika. Daar kwam ik pas in Ghana achter. En zo kwam ik daar onverwacht heel erg dicht bij mijn roots. Ik had nooit gedacht dat dat zo'n grote rol in mijn leven zou gaan spelen. Dat kleine spinnetje betekende een zoektocht naar mijn roots. En uiteraard maakt Anansi het verband duidelijk met de slavernij: de spin is de enige die met de slaven is meegereisd. Anansi zorgt in de verhalen maar ook in mijn leven altijd voor een link, een verband tussen dingen." Terug in Nederland leverde het Stomp tien Anansi-voorstellingen op. "Mijn regisseur zei: Jij speelt geen Anansi, jij bént Anansi." Daarnaast bewerkte hij een aantal Afro-Caribische vertellingen en maakte er nieuwe bij, die hij bundelde in zijn in 2010 verschenen boek Anansi leert de wereld lachen.

Boom van bewustwording
De zoektocht in Ghana leverde ook op dat Stomp nu bezig is met een documentaire over de driehoek van de slavernij: Zeeland, Ghana en Curaçao. "Ik kruip in het persoonlijke verhaal van een Ghanees, een Curaçaoenaar en een Nederlander. Daarnaast zijn we bezig met een groot Anasi-project over het slavernijverleden voor het Openluchtmuseum in Arnhem." De bedoeling is dat er een boom komt, waarin mensen een boodschap kunnen achterlaten. "Het liefst heb ik er zo één als die op Bonaire staan, met van die ruige takken en met wortels die over de grond kruipen. Of een tamarindeboom, met de twijgjes waarmee je vroeger werd geslagen, maar die nu als schaduwrijke boom dient waaronder men de koelte zoekt. In die boom komt een string van schoenen te hangen, op de voetzolen kan men leuzen schrijven. We zetten er een tafeltje bij waar mensen het onschuldige dominospelletje kunnen spelen, wat natuurlijk helemaal niet zo onschuldig is. Het domino wordt de intermediair tussen het verhaal en het publiek.

Met het persoonlijke verhaal dat deze mensen in de boom hangen wordt de Anasiboom de bewustwording van het slavernijverleden. Deze boom, die een vaste plek in het museum krijgt, vertolkt in zijn totaliteit mijn missie, de opdracht waarvan ik voel dat ik die heb." Deze missie vertaalt zich zowel in het project in het Openluchtmuseum als in het feit dat Stomp zich sterk gaat maken om de Anansi-verhalen een plaats te geven op de immateriële Werelderfgoedlijst van Unesco.

Kracht van je verleden
Stomp wil met deze missie als Curaçaoënaar iets teruggeven aan zijn eiland. "We kunnen ons slavernijverleden niet zomaar vergeten, maar moeten ons geen slachtoffer voelen, we moeten het juist gebruiken om te zoeken naar waar de kracht zit van wat je hebt meegemaakt. Zoveel honderd jaar slavernij, dertien miljoen slaven: die ellende zit in zoveel generaties die steeds opnieuw wordt doorgegeven. Het zit gewoon in je. Ter vergelijking, kijk eens hoeveel generaties er pijn hebben van 'slechts' vijf jaar Tweede Wereldoorlog, dan kan je je voorstellen dat zoveel honderd jaar niet uit de geschiedenisboeken gescheurd kan worden. Maar wat je wél kunt doen is ontdekken wat je eraan hebt. Dat kleine spinnetje Anansi kan ons daarin een weg bereiden. Met behulp van Anansi kan ik tonen wat het ons heeft gebracht, hoe zijn we hier gekomen, kijk eens wat we kunnen." Stomp wil met zijn verhalen en voorstellingen in augustus naar Curaçao komen, mede om deze boodschap over te brengen. Inmiddels zijn er gesprekken met Luna Blou en een aantal scholen.

Verteller van het jaar
Dit jaar is Stomp uitgeroepen tot Verteller van het jaar. Het is een wedstrijd die in 2010 in het leven is geroepen door de Stichting Vertellen, om iemand te eren vanwege diens verdiensten in het vertellen van verhalen. Op de Wereldverteldag die deze stichting éénmaal per jaar organiseert, bepaalt een vakkundige jury wie van de vijf genomineerden aan de criteria voldoet om de eretitel te krijgen, waarbij wordt beoordeeld op professionaliteit, internationaliteit, het aantal jaren dat je aan de weg timmert, mediabelangstelling, of je een boek hebt etcetera. Stomp geldt met zijn 25 jaar ervaring als één van de beste theatrale vertellers van Nederland. Maar ben je Verteller van het jaar, dan heb je ook een opdracht, je bent namelijk dat jaar de ambassadeur van het vertellen. Op allerlei plaatsen dien je het vertellen te promoten. Stomp: "In dat kader ben ik bezig een Nacht van het Verhaal te organiseren. We hebben al een Nacht van de Poëzie, het lijkt me prachtig ook een dergelijke nacht voor het vertellen te hebben." Naast Stomp is er een Jonge Verteller van het Jaar gekozen. Deze jonge verteller wordt gecoacht door de Verteller van het Jaar en daarnaast ingezet bij promotionele activiteiten.

Vertellen bloeit weer op
Verhalen vertellen is zo oud als de mensheid; in de oudheid en in de middeleeuwen was het onderdeel van de cultuur. In veel culturen echter is de mondelinge overdracht vervangen door de schriftelijke. Maar bijvoorbeeld in Afrikaanse landen heeft de orale cultuur nog veel kracht. Het woord wordt daar zelfs gezien als leeuw die je onverwacht vangt. Het vraagt van de verhalenverteller geduld en meesterschap om de kracht die van het verhaal uitgaat te beheersen. Van sommige verhalenvertellers wordt gezegd dat ze zo machtig zijn dat ze met woorden daken kunnen laten instorten of juist herstellen. Het lijkt of deze oude tradities van het gesproken woord weer terrein aan het terugwinnen zijn, getuige de vele vertelfestivals momenteel en er is inmiddels een heuse Vertelacademie. Ook Stomp ziet het vertellen van verhalen als een prachtig middel om dingen bespreekbaar en inzichtelijk te maken. Door vertellingen kan je ook dingen verwerken. "Begin al maar eens om je eigen kinderen 's avonds verhaaltjes te vertellen voor het naar bed gaan, waarin je hun zorgen en problemen verweeft; zo krijgen ze de kans het te verwerken of erover in gesprek te gaan." Zo deed Stomp dat met zijn eigen kinderen. Door hun verhaal te verweven met de belevenissen van een ezeltje uit Bonaire nam hij elke dag met ze door.

Slaven van de toekomst
Stomp, die reeds op de middelbare school begon met theater, bands en cabaret volgde een opleiding tot sociaal cultureel werker met specialisatie drama en volgde trainingen op het gebied van circus en theater. Hij ziet zichzelf vooral als 'maker': theatermaker, verhalenmaker, maar hij maakt ook 'tastbare' kunstwerken. Hij mag dan in Nederland zijn werk hebben, zijn verhalen zijn doorspekt van de Afro-Caribische traditie. En hij komt met regelmaat terug naar Curaçao. "Ik ga dood als ik niet paar keer per jaar het blauw van de lucht daar zie."
Het vertellen zat hem altijd al wel in het bloed. "Maar het gekke was dat ik een keer in Portugal was, in de Algarve - dat lijkt een beetje op Curaçao, maar is meer binnen handbereik vanuit Nederland - waar ik een droom kreeg. Niemand minder dan Tula verscheen aan mij en zei dat ik verhalen moest gaan vertellen met als doel dat de kinderen van nu niet de slaven van de toekomst worden." Stomp greep die opdracht met beide handen aan, omdat je je verleden moet transformeren naar kracht. "Datgene van gisteren namelijk neem je vandaag mee naar de dag van morgen."

Letra

Taiye Selasi

Granta
Het Engelse tijdschrift Granta publiceert iedere 10 jaar een lijst met de meest veelbelovende jonge auteurs die in het Engels publiceren. De lijst die zojuist uitkwam is interessant en dat niet alleen omdat de jury een uitstekende kijk op talent heeft.

Voor het eerst staan er meer vrouwen op dan mannen. Ten tweede zijn de meeste auteurs van niet-Britse komaf, van Nigeria (Taiye Selasi met haar schitterende debuut 'Ghana must go') tot Bangladesh (Tamima Anan). Ten derde zijn er enkele auteurs die het Engels niet als moedertaal spreken. Dat duidt op de langzame maar zekere trend dat het Engels ook in de literaire wereld een lingua franca-rol gaat vervullen.

Xiaolu Guo

Zo staat Xiaolu Guo (1973) op de lijst. Zij is een bekende Chinese schrijfster en cineaste. Haar derde roman, oorspronkelijk in het Engels geschreven, A Concise Chinese-English Dictionary For Lovers, kreeg veel aandacht en werd in 26 talen vertaald. Ze liet zich inspireren door Roland Barthes' unieke 'A Lover's Discourse' (1990), waarin alle prettige en onprettige subtiliteiten van een onmogelijke liefdeservaring genadeloos onder woorden worden gebracht. Hoofdpersoon is een Chinese studente die zich voor het gemak 'Z' laat noemen omdat niemand haar naam kan uitspreken. Zij ontmoet een anonieme Engelsman. Door hun correspondentie ontdekken ze iets van hun eigen identiteit en hoe moeilijk het is wezenlijk te communiceren. Tenslotte is het opmerkelijk dat de Engels-Jamaicaanse schrijfster Zadie Smith opnieuw op de lijst voorkomt.

Lezen
Patricia Vieira, docent Spaanse en Portugese literatuur schreef over een recente discussie aan de Georgetown University over de vraag of het lezen van literatuur mensen doet veranderen of zelfs intelligenter maakt. Zouden de criminaliteitscijfers zakken als iedere scholier werd verplicht Dostojevski's 'Schuld en Boete' (1866) te lezen? Literatuur doorbreekt de gewone gang van zaken in het leven, dus ook die van negatieve trends in ons persoonlijke leven en stimuleert de reflectie op onverwachte wijze. Voor wie serieus leest, houdt het vanzelfsprekende op vanzelfsprekend te zijn. Vraag is hoe we onszelf en scholieren serieus aan het lezen krijgen.

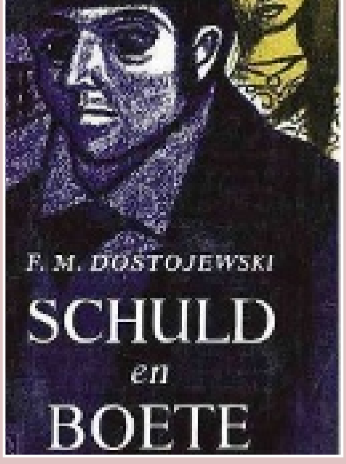

Ars Poëtica

After The Storm

There are so many islands!
As many islands as the stars at night
on that branched tree from which meteors are shaken
like falling fruit around the schooner Flight.
But things must fall,and so it always was,
on one hand Venus,on the other Mars;
fall,and are one,just as this earth is one
island in archipelagoes of stars.
My first friend was the sea.Now,is my last.
I stop talking now.I work,then I read,
cotching under a lantern hooked to the mast.
I try to forget what happiness was,
and when that don't work,I study the stars.
Sometimes is just me,and the soft-scissored foam
as the deck turn white and the moon open
a cloud like a door,and the light over me
is a road in white moonlight taking me home.
Shabine sang to you from the depths of the sea.

Derek Walcottw

Huntu Kòrsou

Geen gebrek aan voedsel

Op de ene plek is er voedselgebrek, terwijl elders etenswaren gewoon weg worden gegooid.

De kop in de krant luidde als volgt: 'Een op de vijf broden in de afvalvak'. Na een kort moment van stilte, kwam een gevoel van verontwaardiging naar boven.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Hoe is het in vredesnaam mogelijk dat in tijden van crisis, waarin mensen steeds meer een beroep doen op een voedselpakket van de Voedselbank, dat 20 procent van de broden op de afvalhoop belandt in Nederland? Zijn onze ogen groter dan onze buik zodat wij maar kopen wat wij eigenlijk niet op kunnen maken? Dit is echt van de zotte en ik maak mij er serieus zorgen over.

Hoewel bovengenoemd artikel gericht is op de Nederlandse consument, vind ik het wel degelijk de moeite waard om dit met u te delen. In de toekomst zal het namelijk steeds moeilijker worden om aan de vraag naar voedsel te kunnen voldoen omdat de wereldbevolking blijft stijgen en een groot deel daarvan steeds meer luxeproducten als vlees gaat eten.

Daarnaast wordt het steeds lastiger om te voorzien in deze toenemende vraag. Zo blijkt uit een ander krantenartikel dat verwoestijning van landbouwgrond en watertekorten in het Midden-Oosten de voedselproductie negatief beïnvloeden en die landen dus nu met de neus op de feiten worden gedrukt. Beste mensen, verspilling van voedsel is vooral in deze tijd onacceptabel.

Ergens in ons leefpatroon is er een kink in de kabel en het is hard nodig dat die gerepareerd wordt. Maar dat dient u zelf te doen en daarom wil ik u hiervan bewustmaken en tips aanreiken die ikzelf toepas om zo min mogelijk voedsel te verspillen

Verspilling van eten op ons eiland, ik moet beamen dat ik er geen zicht op heb. Maar ik heb het vermoeden dat ook hier voedsel onnodig de sushibak in gaat. Zo betrapte ik mijn hulp in de huishouding een keer dat zij alle koekjes uit de koektrommel had weggegooid, omdat er een paar mieren inzaten. Ik legde haar meteen uit dat een paar mieren ons geen voedselvergiftiging kunnen geven. Met grote ogen hoorde zij mijn verhaal aan, want blijkbaar doet zij dat thuis ook. Waar ik mij over verbaasde was dat iemand die het niet breed heeft, zo gemakkelijk eten weggooit. Dit was echt een eye-opener voor mij.

Wat kunt u doen om bewust om te gaan met voedsel? Kook op maat. Als ik bijvoorbeeld pasta of rijst klaarmaak, dan weeg ik dat af om het liefst geen eten over te houden. Indien dat wel gebeurt dan is het invriezen van het restje een goede oplossing. Eén keer in de week hebben wij thuis de 'nasidag'. De dag waarop ik alle restjes van de afgelopen dagen in een pan gooi, eventueel met een eitje erbij. Dat deze maaltijd favoriet is bij mijn kids merk ik aan het aantal keren dat opgeschept wordt en dat is minimaal twee keer. Verder kunt u op internet verschillende recepten vinden waarbij u uw restjes goed kunt gebruiken.

Tot slot hoop ik dat u na het uitproberen van mijn tips u meer waardering voor voedsel krijgt en zult ervaren dat hieraan eigenlijk geen gebrek is. Eet bewust smakelijk!

Meer informatie:www.milieucentraal.nl/actueel/2013/een-op-vijf-broden-in-de-afvalvak/

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeop-richtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

Milieu

Gevecht tegen de woestijn

Een project om verwoestijning tegen te gaan in Ningxia, Centraal-China. In China hebben meer dan 400 miljoen inwoners te maken met bodemerosie.

Wereldwijd kampen nu al 168 landen met verwoestijning en achteruitgang van de kwaliteit van land. Dat is vooral het gevolg van intensieve landbouw en de klimaatverandering.

Tot nog toe werd het aantal landen dat tegen de oprukkende verwoestijning moet vechten geschat op 110, maar het werkelijke aantal blijkt veel hoger te liggen. Volgens de Verenigde Naties (VN) is het opgelopen tot 168 landen. Jaarlijks gaat wereldwijd een enorme oppervlakte aan land verloren. De economische kosten die daarmee gepaard gaan, bedragen maar liefst 375 miljard euro per jaar, stellen de VN.

Er zijn veel oorzaken voor de achteruitgang van land, maar vaak hebben ze te maken met uitputting door intensieve landbouw of slecht waterbeheer en klimaatinvloeden zoals droogte en de opwarming van de aarde.

Honger

In Afrika alleen al gaat 4 tot 12 procent van de landbouwproductie verloren door de achteruitgang van de gronden, wat leidt tot chronische honger en conflicten. Het probleem beperkt zich niet tot Afrika. In China hebben meer dan 400 miljoen inwoners te maken met bodemerosie, met een geschat jaarlijks economisch verlies van 7,6 miljard euro. Ook in India rukt de woestijn steeds sneller op.

Op een top deze week in het Duitse Bonn van de UNCCD, de VN-conventie tegen Verwoestijning, zochten landen uit de hele wereld naar oplossingen. Ze bereidden een volgende top voor in Namibië, waar nieuwe doelstellingen vastgelegd moeten worden. Mogelijk wordt het duurzaam gebruik van land onderdeel van de doelstellingen van de VN die na 2015 de Millenniumdoelstellingen (MDG's) moeten vervangen.

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Inreisvergunning; 5. op leeftijd; 8. afdruk van iemands gelaat; 13. oningewijde; 14. gevat; 16. steun; 17. triomfboog (Fr.); 18. roem; 19. hoofddeksel; 21. stonde; 22. kampeerverblijf; 25. metaal; 27. heilige; 28. sprookjesfiguur; 30. as; 32. smart; 33. haarkleur; 35. zitkussen; 37. rund; 38. insecteneter; 39. oude Spaanse munt; 40. uitroep van pijn; 41. treuzelaar; 43. warme wijn met suiker en specerijen; 45. strook land langs de zee; 47. post (Eng.); 49. vlasbundel; 50. gekheid; 52. edelgas; 54. aardgordel; 56. zoon van (voor Schotse namen); 58. bijbelse figuur; 60. diepte tussen twee zandbanken; 61. dieren op een boerderij; 63. god van de oorlog; 65. schaker van Helena; 67. plaats in België; 68. tamelijk; 69. blaasinstrument; 70. nationaal.

VERTICAAL: 1. Vuurtje; 2. Europeaan; 3. afdeling; 4. klein kind; 5. lofdicht; 6. bijbelse stad; 7. deel van een schip; 9. spil; 10. atelier; 11. kunstschaatsterm; 12. nuttigen; 14. artikel; 15. dwaas; 18. loot; 20. visje; 23. het voorkomen in een beperkt gebied; 24. bedeesd; 26. vuur sterker doen branden; 27. oliehoudend gewas; 28. voorvoegsel; 29. rivier in Pakistan; 31. financieringsvorm; 32. loterijbriefje; 33. vismand; 34. ergo; 36. energie; 42. chirurgenmesje; 44. verhoogde toon; 46. lekkernij; 48. plezier; 50. vrouwelijk dier; 51. hoofd van een moskee; 53. bedrog; 54. familielid; 55. Europese taal; 57. papegaai; 59. lokspijs; 60. mengsel; 62. bouwland; 64. muzieknoot; 66. dwarsmast; 67. Japans bordspel.

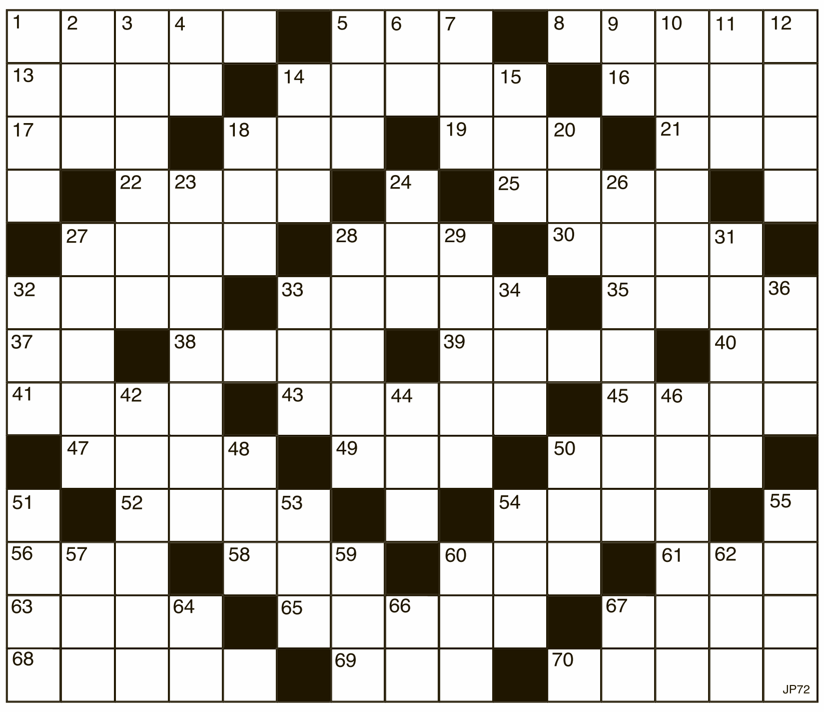

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

J.A.Kort-Kohler
Schreuderstraat 4
Aruba

Sharine Panneflek
Montagne Rei 443
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

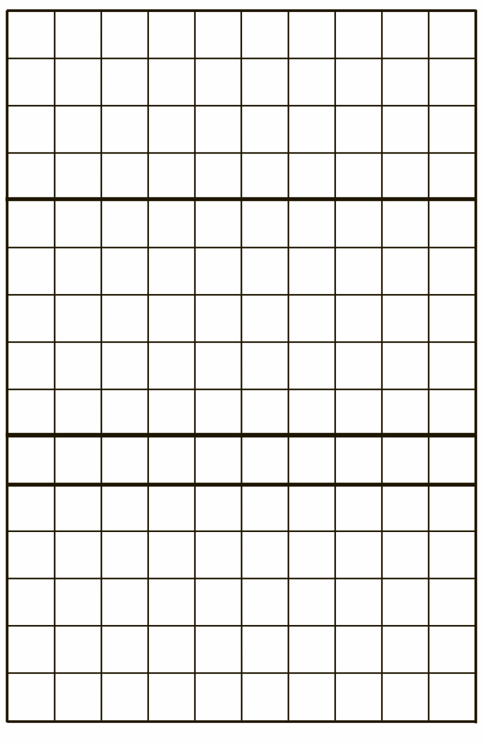

1. Hijskamertje, niet ernstig bedoelde hofmakerij, zijgtoestel;
2. zwart afzetsel, evenredigheid, redevoering;
3. cijfer, heester, kleding v.e. bediende;
4. maal, uitbouw, Indische specerij;
5. verrichten, kleine overtreding, niet voorzien van;
6. natuur, wending, stad in Marokko;
7. nakomeling, scheepsschade, jaloezie;
8. graad, gesponnen draad, hotelbeheerder;
9. draaikolk, godin v.d. vrede, horizon;
10. slok, achteruit, wild gewas.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

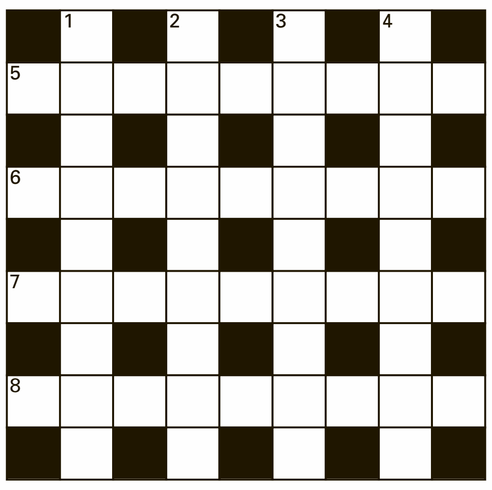

HORIZONTAAL:

5. Maakt vader muziek aan boord? (6); Ontspanningsruimte (7);
6. Houd je been stijf! (5); Kleine vertrekken om een vogel te bakken (7);
7. Geen zinken vlotter (6); Filevorming is niet toegestaan! (8);
8. Reeksen over de weg verplaatsen (4); Ze zijn nog griezeliger dan een predikant (7)

VERTICAAL:

1. De ondergang van een politieke groep? (8); Het merkteken is overtrokken (3);
2. Niet van de vermoeidheid afkomen? (8); Meer het type van een kerel (4);
3. Zonder ophouden reeds geslaagd (6); Verwant aan een muilpeer (6);
4. Zo is de benzine niet zo zwaar (8); Onderkomen van een gids (5)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

I	K	N	A	B	F	A	R	T	S	X	E	E
O	T	E	I	R	G	R	A	M	E	L	P	E
O	N	F	R	E	V	M	O	D	G	E	A	T
T	G	E	E	P	P	D	O	A	O	N	O	S
R	A	E	I	I	N	C	E	L	E	O	N	S
A	A	I	D	O	T	B	S	R	G	S	E	T
A	L	M	R	I	O	S	O	R	T	E	T	R
H	N	E	E	L	O	L	E	E	S	C	S	A
E	O	H	C	R	E	O	P	G	H	C	R	R
V	Z	C	A	G	V	M	R	T	G	A	O	E
L	O	A	N	F	O	R	L	T	N	U	D	D
A	M	I	A	R	E	E	U	A	S	O	S	N
H	R	R	T	P	B	U	L	C	M	R	F	I
E	T	S	P	E	A	G	E	N	O	M	E	K
B	A	A	O	N	E	K	L	A	P	S	A	V
B	D	R	N	E	K	K	A	B	N	A	A	G

Aanbakken
Acces
Afvoergoot
Bastrompet
Beagle
Behalve
Chemie
Club
Codex
Dapper
Dorsten
Gamma
Haartooi
Kinderarts
Maar
Margriet
Omver
Onega
Ontplooien
Ozonlaag
Ringeloren
Roebel
Rondo
Sloep
Spalken
Stee
Strafbank
Suggestief
Verstrooid

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

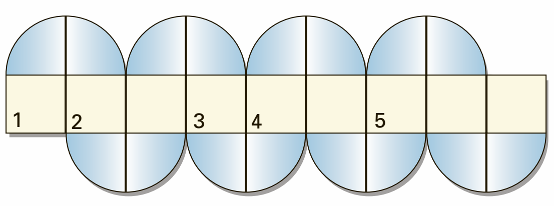

1. Voormalig Perzië; **2.** deel van de neus; **3.** blaasinstrument; **4.** giftige plant; **5.** vrouwelijk beroep.

© Puzzelland/130427

SUDOKU

	3		2		4	9		
6					9			
9			5		1		7	
3	6	7	4					
	2	8				5		
	5					7		6
8		4	6	3	7			1
							3	
			8	1	5	6		

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

6	3	4	2	9	1	7	8	5
8	2	7	4	3	5	1	9	6
9	5	1	6	7	8	2	3	4
4	7	5	1	8	9	3	6	2
3	9	6	7	2	4	5	1	8
2	1	8	5	6	3	4	7	9
5	8	2	9	1	7	6	4	3
1	6	3	8	4	2	9	5	7
7	4	9	3	5	6	8	2	1

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Slaapkamer; 8. arre; 11. sta; 12. fan; 13. pre; 14. me; 16. aga; 18. jam; 19. ra; 20. bef; 22. elp; 24. pop; 25. bom; 26. anijs; 28. kebab; 30. ieme; 31. tab; 33. rijs; 34. asiel; 36. tong; 37. spil; 38. turijn; 40. oei; 42. sap; 45. waan; 46. allez; 48. merk; 50. ast; 51. sla; 52. fis; 54. lee; 55. ai; 56. toe; 58. tja; 60. ur; 61. aap; 62. ain; 64. arg; 66. ferm; 67. autochtoon. VERTICAAL: 1. Sambal; 2. as; 3. ata; 4. page; 5. af; 6. mat; 7. en; 8. arm; 9. re; 10. enamel; 13. pap; 15. een; 17. alk; 18. job; 19. romeo; 21. fijt; 23. pergola; 24. passief; 25. bei; 27. satijn; 29. bij; 30. islam; 32. bon; 34. ais; 35. quasi; 38. twaalf; 39. rat; 41. el; 43. pel; 44. ekeren; 46. ale; 47. zit; 49. reu; 51. sop; 53. sjah; 56. tam; 57. wit; 59. art; 61. ar; 62. au; 63. no; 65. go. **Crypto-overlapper:** Horizontaal: 5. Pakezelfs; 6. gruwelven; 7. angeliefd; 8. cocoltrui. Verticaal: 1. Baardnoot; 2. verweerom; 3. meelkista; 4. afzetfout. **Anagram:** 1. doel-dolen-Doelen; 2. lier-larie-Israël; 3. plan-Nepal-Slapen; 4. toer-toren-Cornet; 5. erts-trens-Unster; 6. arts-aster-Terras; 7. ante-talen-Anklet; 8. teil-elite-Beitel; 9. elan-liane-Eiland; 10. omen-molen-Limoen. Eindoplossing: DISCUTABEL **Woordzoeker:** RUPSENDODER **Puzzelslang:** 1. Toko; 2. onzeker; 3. raaf; 4. fluitje; 5. eertijds. Het sleutelwoord luidde: TOERFIETS

Bananenpastel

Tekst: Miriam de Windt

Wie wil niet weleens gemakkelijk, lekker en anders in de keuken? Dan is een eenpansgerecht of een ovenschotel de oplossing. Zoals het gerecht van vandaag. Door de bakbananen een prettige variatie. Behalve lekker en anders, is het voor uw gezondheid ook een welkome variatie, door de vele goede voedingsstoffen.

Dit gerecht is rijk aan acht van de dertien voedingsstoffen. Het is rijk aan koolhydraten, vezels, kalk, ijzer, vitamine A, B1, B2 en vitamine C. Kalk, vitamine A en B2 worden voornamelijk geleverd door de witte kaas en op de tweede plaats door de bakbananen. De rest van de acht, worden voornamelijk geleverd door de bakbananen. Met andere woorden, de koolhydraten, vezels, ijzer, vitamine B1 en C. De conclusie die u hieruit kunt trekken is dat bakbanaan een heel goede bron is van veel voedingsstoffen. De moeite waard om vaker te eten, maar niet in de vorm van een gefrituurd bijgerecht, zoals de meeste Curaçaoënaars dat lusten. U doet er goed aan als u niet dagelijks een gefrituurd bijgerecht bij de warme maaltijd eet. In plaats van frituren kunt u de bakbanaan ook koken/stomen. Een halve opscheplepel minder rijst of een halve aardappel minder, en u kunt nu wel een schijfje of twee bakbanaan bij de maaltijd nuttigen. Als u inziet dat de bakbanaan vervanging kan zijn voor koolhydraatrijke voedingsmiddelen, zoals rijst, aardappelen, pasta en yucca, kan het niet misgaan.
Een andere positieve bijkomstigheid: bakbanaan is glutenvrij. Het hele gerecht is glutenvrij! Indien u voeding wilt nuttigen met minder gluten, kunt u ideeën uit dit recept putten voor een glutenvrij, anders dan anders gerecht voor de broodmaaltijd. Ik kan alleen adviseren om de bakbananen dan te koken of te stomen in plaats van te bakken/frituren.
De bananenpastel van May is volgens de analyse ook aardig vet en bevat veel verzadigde vetten. Het totaal aan vet is afkomstig van de olie en witte kaas. Voor wat betreft de verzadigde vetten, is de witte kaas de boosdoener. In de analyse is niet meegenomen hoeveel aanhangend vet in het gerecht blijft door het bakken van de bananen. Uiteindelijk zal de hoeveelheid totaalvet hoger zijn. Voor minder verzadigde vetten kunt u vetarme kaas gebruiken of zelfs helemaal weglaten. Voor een krokante korst aan de bovenkant kunt u de pastel bestrooien met wat maïsmeel en besprenkelen met olijfolie. Blijft het geheel toch nog glutenvrij.

Bakbanaan
In tropische landen is de bakbanaan een belangrijk onderdeel van de maaltijd, vergelijkbaar met de aardappels in Nederland. Bakbananen worden hoofdzakelijk uit Zuid-Amerikaanse landen geïmporteerd. Bakbananen is een vruchtgroente. Deze groeit als een vrucht, maar wordt niet beschouwd als handfruit. Door hun hoge gehalte aan koolhydraten kan ik het ook geen groente noemen.
Zoals hierboven al gesteld, u dient bakbananen te zien als koolhydraatgerecht bij uw maaltijden.
Ook onrijpe bakbananen zijn te gebruiken. Van onrijpe bakbananen worden bananenchips (tostones) gemaakt. Hoe rijper, des te zoeter en minder koolhydraten. Bij het rijpingsproces worden de koolhydraten omgezet in suiker. Doordat bij onrijpe bakbananen bij het schillen een melkachtige stof vrijkomt, moeten de bananen na het schillen onder stromend water goed afgespoeld worden.

Bakbananen zijn heel populair in de Caribische keuken, omdat ze veelzijdig zijn. Onrijp of gemiddeld rijp of rijp, zijn ze altijd te gebruiken voor een of ander gerecht.
Bakbananen, alhoewel familie van de banaan met veel overeenkomsten, bevatten meer calorieën en zijn rijker aan voedingsstoffen. Onder meer de vitamines C, A en B-complex, en meer van de mineralen ijzer, kalium, selenium en zink.

En dan heb ik het nog niet eens gehad over het prijsvoordeel van bakbananen.
Tot slot, het kan niet anders met dit gerecht en na de informatie over bakbananen: wijsheid is het om het recept te maken en bakbananen een belangrijke andere status te geven in uw dagelijkse voeding.

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist.
T 889-1788
C 520-6932
E mdewindt@scarlet.an.

Voedingswaarde voor een 1- persoonsportie uitgaande van 8 personen voor dit recept

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	322/1352	16%
Natrium	215 mg	11%
Eiwitten	8 g	8%
Kalk	119 mg	17%
Vetten	8 g	12%
IJzer	2.9 mg	19%
Verzadigde vetten	3 g	15%
Vitamine A	258 mcg	29%
Vitamine B1	0.12 mg	12%
Vitamine B2	0.15 mg	12%
Vitamine C	21 mg	30%
Cholesterol	16 mg	6%
Koolhydraten	55 g	22%
Voedingsvezels	3 g	10%

De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Kook mee met May

Gebakken bananenpastel met gemalen biefstuk en witte kaas

Voor 6 à 8 personen.

Voor de korst:
1/2 cup gewone olijfolie
4 grote niet te rijpe bakbananen, geschild en diagonaal gesneden in stukken van ongeveer 7 cm lengte

Voor de vulling:
1 rode ui, geschild en klein gesneden
3 tenen knoflook, gepeld en fijn gehakt
1 pond gemalen biefstuk
twee eetlepels tomatenpasta
1/3 cup sultana's, fijn gehakt
1/3 cup olijven gevuld met pimientos, grof gehakt
2 theelepels gedroogde oregano
1 1/2 theelepel kaneel
1 1/2 theelepel gemalen komijn
1 theelepel gemalen allspice
1 eetlepel geel maïsmeel
zout en vers gemalen zwarte peper
250 gram witte kaas (queso blanco), verkruimeld, verdeeld
4 extra gevulde olijven, in plakjes

De olie verhitten in een koekenpan boven een middelmatig heet vuur en hierin de bananen goudbruin bakken. Apart houden. De overgebleven olie gebruiken voor de vulling.
Een pyrex pie-vorm van 22,5 cm doorsnee met de bananen bekleden. Met de vingers de bananen aandrukken zodat de hele bodem bedekt is. De overgebleven bananen als garnering gebruiken.

Voor de vulling:
2 eetlepels van de overgebleven olie verhitten boven een middelmatig heet vuur en de ui en knoflook bakken tot de uien transparant zijn. De gemalen biefstuk toevoegen en in 5 minuten bruin bakken. De tomatenpasta, de rozijnen, de olijven, de oregano, de kaneel, de komijn en de allspice toevoegen en op een klein pitje laten pruttelen tot de vulling dik is. Af en toe roeren. Afmaken met zout en peper. Maïs erdoor roeren. De oven voorverwarmen tot 400 graden Fahrenheit. De helft van de kaas over de bananen strooien, de vulling op de kaas scheppen en met de rest van de kaas bestrooien. In de voorverwarmde oven de pastel bakken tot de kaas gesmolten is, 15 à 20 minuten.De pastel met de gesneden olijven en de rest van de bananen garneren.

Eet smakelijk, May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Casillero del Diablo Pinot Noir, Concha y Toro

Druivensoort: Pinot Noir
Streek: Casablanca Valley
Kleur: Kersenrood
Geur: Aardbei, kers
Smaak: Elegant, zomerfruit, melkchocolade

Bij een pasteitje met vlees en witte kaas is het raadzaam om een rijpe Pinot Noir te kiezen. Ons oog viel direct op deze topper van Concha y Toro uit de Casablanca-vallei.
De wijn is medium-bodied qua structuur en opvallend door zijn enorme frisse roodfruitkarakter.
Deze wijn doet het fantastisch bij niet te zware deegwarengerechten en lichte kazen, maar ook als er zoet is toegevoegd zoals banaan of kersen(compote). De wijn heeft smaken van kersen, aardbei en framboos gecombineerd met melkchocolade en cappuccino-toon.
Een hele elegante wijn dus geschikt om lichtgekoeld te drinken.
Deze Pinot Noir is zeer goed inzetbaar om eens te proberen bij pasteitjes, maar ook bij vegetarische gerechten. Succes verzekerd!
Santé!

Erik van Kampen, sommelier.

LICORES MADURO

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Wijnreis naar Chili en Concha y Toro (1)

Het langgerekte Zuid-Amerikaanse Chili is een van de meest ideale wijnlanden van de Nieuwe Wereld. De laatste decennia is de Chileense wijnbouw enorm gemoderniseerd. Het geschikte klimaat en de nieuwste technologie leveren heerlijke fruitige kwaliteitswijnen op, die in binnen- en buitenland geroemd worden.

Tekst: Erik van Kampen

Met haar zonovergoten, warme klimaat en vruchtbare grond is Chili een van de meest ideale wijnlanden van de Nieuwe Wereld. Het warme klimaat, met lange, zonnige zomers en voldoende neerslag, is perfect voor de verbouw van druiven. Chileense wijnen zijn duidelijk wijnen uit de Nieuwe Wereld, maar met een Europees tintje. Ze worden vaak gemaakt van Franse druivenrassen, maar zijn meestal soepeler en sappiger dan hun Europese tegenhangers.
In de 2e helft van de 16e eeuw introduceerden Spaanse conquistadores de eerste druivenstokken in Chili. In eerste instantie werd de wijn vooral gebruikt tijdens de rooms-katholieke eucharistieviering. De Spanjaarden ontdekten al snel dat het Chileense klimaat erg geschikt was voor wijnbouw. Verschillende soorten druiven uit heel Europa werden geïmporteerd. Het bijzondere aan de Chileense druiven is dan ook dat ze nog grotendeels op hun oorspronkelijke stokken staan. In vrijwel alle andere wijngebieden staan de druiven op Amerikaanse onderstokken.
In de jaren 80 heeft Chili een grote moderniseringsslag gemaakt. Niet alleen de Chileense overheid, maar ook veel Amerikaanse en Franse wijnmakers zagen de mogelijkheden van het land. Ze investeerden flinke bedragen in de vernieuwing van de wijnbouw. Dat heeft ertoe geleid dat de Chileense wijnen enorm in kwaliteit zijn toegenomen de laatste decennia. Ook de export van Chileense wijnen is sterk gegroeid. Tegenwoordig is Chili het grootste wijnproducerende land van Zuid-Amerika.
Chili bezit ongeveer 109.000 hectare aan wijnbouwgrond. De meeste Chileense wijngaarden liggen ingeklemd tussen het Andesgebergte in het oosten en de kust in het westen. De Stille Oceaan heeft een verkoelend effect op het warme klimaat. Ook mist en wind zorgen voor de noodzakelijke verkoeling en genoeg neerslag, vooral in het zuiden. Daar worden dan ook veel witte wijnen geproduceerd.

Carmenère
Veel aangeplante druiven in Chili zijn zogenaamde klassieke blauwe druivenrassen als Cabernet Sauvignon, Merlot, Chardonnay en Sauvignon Blanc. Op meer dan 60 procent van de wijngaarden staan deze druiven aangeplant. En er is een echte Chileense specialiteit genaamd Carmenère. De Carmenère is in de 19e eeuw, vóór de druifluisepidemie, uit Bordeaux naar Chili gekomen. Lange tijd dacht men dat dit druivenras uitgestorven was, maar in 1994 bleek dat de druif nog groeide in Chili. De Carmenère kan zeer bijzondere wijnen geven, die het beste kunnen worden vergeleken met een stevige Merlotwijn.
Wij werden uitgenodigd door het wereldberoemde wijnhuis Concha y Toro voor een rondleiding over de diverse wijngaarden en aansluitende proeverij.
Het wijnbedrijf Concha y Toro werd in 1883 gevestigd in Pirque, Maipo, door Don Melchor, naar wie de prestigewijn van het bedrijf werd genoemd. Hij kwam in 1880 van Spanje, waar hij zijn kapitaal verdiende in de mijnindustrie. Hij nam als zovelen wijnstokken mee uit Bordeaux en plantte wijngaarden aan. Hier werd ook het imposante familiehuis Casona gebouwd, dat nu als representatiegebouw dienst doet. Op den duur trok Don Melchor zich terug en werd stille vennoot, Vanaf 1957 maakte het bedrijf een periode van grote expansie door onder directeur Eduardo Guilisasti Tagle. Vanaf 1980 werd moderne technologie geïntroduceerd, waarbij veel werd geïnvesteerd in gebouwen, apparatuur en uitbreiding van wijngaarden. In 1994 volgde de beursgang op de New York Stock Exchange.
Het enorme wijnbedrijf Concha y Toro is in feite een holding van diverse huizen: Viña Cono Sur, Trivento (Argentinië), Viña Almaviva (joint venture met Baron Philippe de Rothschild), Viña Maipo, Viña Palo Alto, Viña Maycas del Limarí en Viña Canepa. De eigen merken van Concha y Toro zijn Don Melchor, Amelia, Terrunyo, Marqués de Casa Concha, Trio, Casillero del Diablo, Sunrise en Frontera.
Wij bezoeken het hoofdkwartier van Concha y Toro in Maipo, dat dicht bij de rivier Pirque ligt, met een grote winery en wijngaarden op 600 meter boven de zeespiegel. De rivier daalt af van de Andes. Zoals bekend komt hier de beste Cabernet Sauvignon van Chili vandaan.
Volgende week gaan we in deel 2 verder met een uiteenzetting over de verschillende wijnen en stijlen van het beroemdste wijnhuis ter wereld Concha y Toro.

À Votre Santé
Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

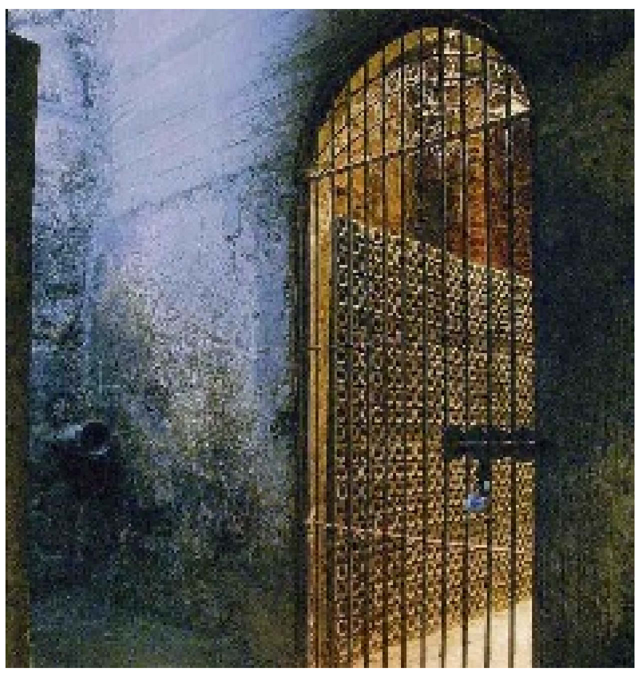

Bodega Casillero del Diablo.

Tot 1994 dacht men dat druivensoort Carmenère uitgestorven was.

Don Melchor, de oprichter van Concha y Toro.

'Vijf voor twaalf voor offshore'

Het begon allemaal door de economische boom op Curaçao begin jaren twintig van de vorige eeuw toen de Shell welvaart naar het eiland bracht door de raffinage van olie uit een politiek instabiel Venezuela. Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak kreeg Curaçao de rol van veilige haven voor Nederlandse multinationals die Curaçao tot hun plaats van vestiging maakten. Zo ontstond de markt om op Curaçao gevestigde Nederlandse bedrijven voor hun eigenaren te beheren.

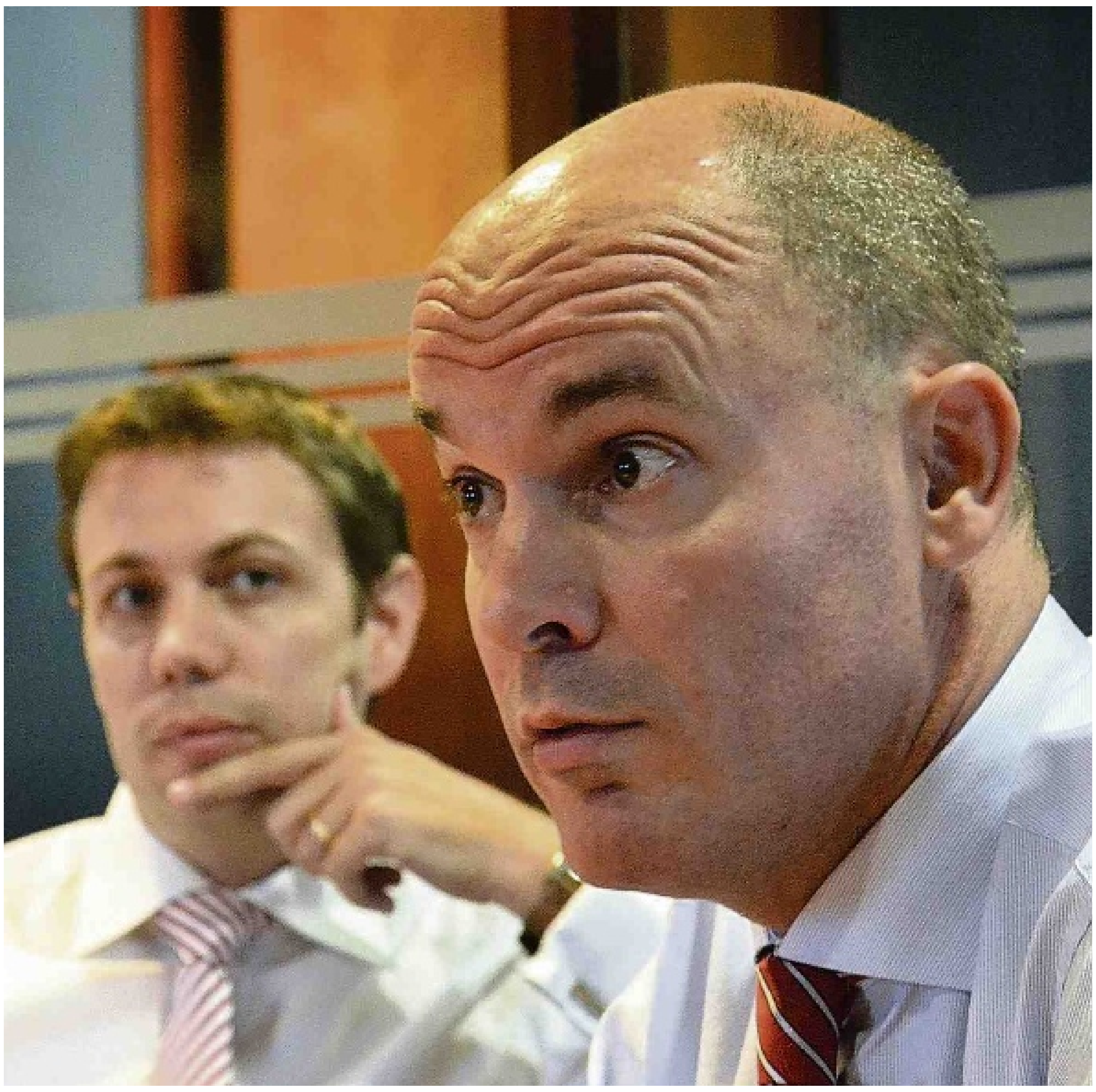

Algemeen directeur Derk Scheltema (links) en directeur Maarten van den Noort van Amicorp.

Tekst: Judice Ledeboer Foto: Ken Wong

Dit gaf de economie een enorme boost en toen na de oorlog veel bedrijven naar Nederland teruggingen creëerde de Antilliaanse regering een speciaal fiscaal regime met lage tarieven (winstbelasting effectief 2,4 - 3 procent) voor buitenlandse bedrijven, die weliswaar juridisch, maar fysiek niet aanwezig waren op het eiland. Dit was het begin van nog meer welvaart door de nieuwe sector 'financiële dienstverlening' en hierdoor vonden accountants, juristen, belastingadviseurs en andere professionals ook hun weg naar Curaçao.

Wereldwijd is de financiële dienstensector de grootste sector, niet alleen qua het aantal bedrijven, maar ook wat betreft inkomsten en marktkapitalisatie. Curaçao behoort tot één van de voorlopers op dit gebied en eind jaren tachtig kwam 50 procent van de inkomsten van het eiland binnen door de financiële sector. Thans is dat nog maar een gering aandeel in de totale inkomsten van het eiland. Het ging in de topjaren om circa 400 miljoen gulden per jaar. Ook is het aantal vennootschappen ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel dramatisch afgenomen, een halvering ongeveer ten opzichte van de hoogtijdagen van de jaren tachtig. En er is grote reden tot zorg dat het nog minder gaat worden. Andere landen hebben ook gezien dat de financiële dienstensector een lucratieve business is. Er is veel veranderd de afgelopen jaren en wereldwijd is er een financiële crisis gaande waardoor landen (vooral de Verenigde Staten en Europese landen) lokale wetten en bilaterale verdragen bekrachtigen of veranderen. Dit vraagt alertheid en snel handelen om te voorkomen dat men buitenspel wordt gezet of gemarginaliseerd raakt in het internationale proces dat nu gaande is van nieuwe belastingverdragen en informatieuitwisselingsverdragen. Dit zal het geval zijn met Curaçao als de overheid en financiële sector van Curaçao niet snel in actie komen.

Algemeen directeur Derk Scheltema en directeur Maarten van den Noort van Amicorp spreken hierover met de Ñapa. Ze willen hun zorg delen met iedereen die Curaçao een warm hart toedraagt. Sterker nog, ze luiden de noodklok. Amicorp is een internationaal financieel bedrijf, begonnen als trustkantoor op Curaçao, met 41 vestigingen in 28 jurisdicties. Het is gespecialiseerd in het oprichten, beheren en administreren van vennootschappen, stichtingen, trusts en beleggingsfondsen.

Een offshore-vennootschap is een vennootschap met buitenlandse eigenaren en zonder activiteiten in de lokale economie. De klassieke offshore-vennootschap is onderworpen aan een zeer laag winstbelastingtarief of zelfs helemaal niet belastingplichtig. "In 2019 vervalt het oude fiscale regime ('offshore' regime), waarmee belastingvoordelen voor veel bedrijven komen te vervallen. Deze regeling is al in 2001 afgeschaft, maar is voor bestaande gevallen gehandhaafd tot 2019. In plaats van die oude regeling hadden er allang voldoende aantrekkelijke alternatieven moeten zijn, gebaseerd op nieuwe wetgeving en vooral belastingverdragen. En als er niet heel snel iets gebeurt, verliezen we de hele markt en dat heeft enorme gevolgen voor Curaçao", aldus Scheltema.

De financiële dienstensector op Curaçao omvat organisaties die te maken hebben met het beheer van geld, zoals banken, verzekeraars, trustkantoren, vermogensbeheerders, beleggingsfondsen, 'fund administrators' en een effectenbeurs. De twee voornaamste bronnen van inkomsten van Curaçao zijn de financiële dienstverlening en het toerisme. Mede door de jarenlange ervaring als 'offshore'-jurisdictie staat de kwaliteit van de financiële dienstverleningssector op Curaçao op een hoog niveau. In de jaren tachtig hadden vele Amerikaanse en Europese ondernemingen een groepsonderneming op het eiland. De wetten en verdragen die Curaçao had waren gunstig voor deze ondernemingen. Men noemde Curaçao een belastingparadijs, maar Van den Noort en Scheltema wijzen dat begrip af. "We maakten en maken gebruik van de wetgeving die er is en wanneer die fiscaal gunstiger is voor bedrijven dan wetgeving in andere jurisdicties dan is het volkomen legaal en legitiem om te kiezen voor Curaçao."

Er kwam echter kritiek van internationale organisaties en van de Verenigde Staten en de Europese Unie op de klassieke 'offshore' jurisdicties en zo belandde Curaçao op black-lists. Dit had gevolgen. Maar in 2001 werd door het Antilliaanse parlement een Nieuw Fiscaal Raamwerk (NFR) aangenomen dat de basis vormde voor nieuwe fiscale wetgeving en verdween het verschil tussen lokale en offshore-vennootschappen. Vanaf toen was Curaçao geen 'belastingparadijs' meer volgens de regels van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). In samenhang daarmee is met ingang van 1 januari 2002 de Belastingregeling voor het Koninkrijk (BRK) gewijzigd. Met de invoering van het NFR en de gewijzigde BRK is Curaçao van de zwarte lijst van de OESO gehaald, maar de inkomsten uit financiële dienstverlening waren inmiddels al geslonken omdat duidelijk was dat het voordelige belastingtarief voor offshore-vennootschappen niet meer mogelijk zou zijn voor nieuwe vennootschappen. Inmiddels waren andere jurisdicties interessanter geworden voor internationale tax-planning.

Deze teruggang betekende dat er een drastisch tekort aan inkomsten ontstond en de regering was genoodzaakt om andere bronnen van inkomsten aan te boren en te bezuinigen, zoals de verhoging van indirecte belastingen en het verminderen van het aantal ambtenaren. Dit had zeer negatieve effecten op de economische groei en thans ziet de situatie er nog somberder uit als er niet heel snel iets gebeurt.

Wat er thans gaande is, legt Van den Noort als volgt uit: "Veel westerse landen zitten in een economische en financiële crisis. Het gevolg is dat er te weinig belastinginkomsten zijn. Ik heb het dan over de Verenigde Staten en Europa en door de specifieke problemen van de overheden in de Eurozone wordt de behoefte aan meer belastinginkomsten nog duidelijker. Mensen in die landen vragen zich af hoe het komt dat er inwoners en bedrijven zijn die minder belasting betalen door internationale structuren die zijn opgezet. Die situatie heeft altijd al bestaan, maar door de economische en financiële crisis is er veel meer aandacht gekomen voor internationale tax-planning. Door de noodzakelijke bezuinigingen en de zoektocht naar meer belastinginkomsten is het voor politici en media een thema geworden waarmee met enig opportunisme wordt omgegaan. In die landen wordt nu gediscussieerd over de aanvaardbaarheid van internationale structuren voor tax-planning. Internationale tax-planning werd al kritischer bekeken eind jaren negentig (OESO, EU), maar door de terroristische aanslagen van 9/11 in 2001 werden de AML /CFT-regels en de fiscale thema's steeds vaker als een geheel beschouwd. De financiële crisis die in 2008 is begonnen heeft de wereld definitief veranderd. De geldstromen moesten in kaart worden gebracht, omdat men die transparant wilde maken. De initiatieven na 9/11 hadden te maken met het bestrijden van het witwassen en de financiering van terrorisme. Vooral onder druk van de Verenigde Staten is er de noodzaak om internationale geldstromen transparant te maken. Men wil bijvoorbeeld weten wie er achter een bankrekening zit, waar het geld vandaan komt en hoe het geld verdiend is."

"Sinds het uitbreken van de financiële crisis in 2008 is het streven naar meer belastinginkomsten bovenop de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering gekomen en hoog op de agenda geplaatst van de VS, EU, G-20 en OECD. De FATF (Financial Action Task Force, zie kader) ziet toe op de juiste werking en de effectiviteit van de (wettelijke) regels die er zijn op dit gebied. Als er gaten in het systeem zitten kom je op de black-list. Landen hebben ook hun eigen black-list, meestal opgesteld door de fiscale autoriteiten van die landen."

Fiscaal aantrekkelijk

In Nederland zijn ze al heel lang bezig om het fiscaal aantrekkelijk te maken voor buitenlandse bedrijven. Scheltema: "Nederland heeft dat slim gedaan. Ze hebben een groot aantal belastingverdragen gesloten en er wordt geen bronbelasting geheven op rente en royalties. Verder is er voor een vennootschap vrijstelling van dividendinkomsten ontvangen van deelnemingen. Er wordt goed gebruik gemaakt van fiscale wetten en verdragen."

Belastinggeld van inwoners van de rijkere Eurozone-landen, zoals Duitsland, Nederland, Luxemburg en Finland is nu nodig om landen en banken in Zuid-Europa overeind te houden. "Je kan niet iedere keer je bevolking belasten, dus gaan die landen manieren zoeken om geld te vinden en zijn fiscale constructies een goede bron van inkomsten."

De perceptie van een deel van de politici en media in met name de VS en Europa is dat internationale financiële dienstencentra, zoals bijvoorbeeld Curaçao, worden gebruikt om inkomsten van bedrijven en particulieren om te leiden, waardoor de belastingopbrengsten in 'dure' landen lager uitvallen. Curaçao verliest echter al jaren terrein als internationaal financieel dienstencentrum omdat er veel vennootschappen worden ontbonden of worden verplaatst naar landen als Cyprus, Malta en Luxemburg. Er wordt druk uitgeoefend op Curaçao door de OECD, FATF, vanuit de Verenigde Staten en Europa, maar ook uit andere landen.

Van den Noort: "We moeten er dus voor zorgen dat we een goede concurrentiepositie creëren ten opzichte van onze concurrenten, niet alleen ten opzichte van de bekende Caribische financiële dienstencentra (Barbados, Panama) maar ook ten opzichte van Europese landen die aantrekkelijk zijn voor internationale tax-planning (Malta, Luxemburg). We willen niet concurreren met ouderwetse 'offshore'-jurisdicties waar geld 'verstopt wordt'. We moeten concurreren door middel van transparante compliant-structuren. We hebben zelf een goed fiscaal stelsel met interessante voorzieningen, zoals bijvoorbeeld de vrijgestelde vennootschap, de transparante vennootschap, E-zones, het tonnagestelsel (voor de scheepvaart), de SPF, de trust, faciliteiten voor fusie, splitsing en omzetting van vennootschappen, de fiscale eenheid, de deelnemingsvrijstelling en de afwezigheid van bronbelasting. We hebben goede wetgeving en producten. Een zwak punt is dat we een netwerk van belastingverdragen missen. We hebben alleen een belastingverdrag met Noorwegen en de Belastingregeling voor het Koninkrijk, terwijl bijvoorbeeld Barbados, Malta, Cyprus en Luxemburg een groot aantal belastingverdragen hebben gesloten. We raken hoe langer hoe meer geïsoleerd."

De twee financiële experts dringen erop aan dat de lokale overheid snel belastingverdragen moet sluiten met andere landen. Een obstakel is dat Nederland nodig is voor het afsluiten van verdragen, want Curaçao maakt deel uit van het Koninkrijk. Het initiatief om verdragen af te sluiten moet echter vanuit Curaçao komen. Het feit dat Nederland nodig is voor het afsluiten van verdragen wordt dikwijls als excuus gebruikt. "We hebben echt iets laten liggen", aldus Van den Noort.

Investeringen

Elk verdrag opent een route voor investeringen waardoor Curaçao kan worden opgenomen in de internationale handelsroutes voor goederen en diensten. Curaçao profiteerde in de jaren tachtig volop van het belastingverdrag tussen de Verenigde Staten en Nederland. Dit is inmiddels herzien, wat ook een belangrijke oorzaak is geweest van de dalende inkomsten van de financiële sector, maar het geeft wel aan hoe essentieel belastingverdragen zijn voor Curaçao als internationaal financieel dienstencentrum. Nederland heeft circa honderd belastingverdragen met andere landen en is hierdoor een veel gekozen vestigingsplaats voor vennootschappen in internationale structuren. Curaçao daarentegen verliest juist terrein door verplaatsingen van vennootschappen naar jurisdicties die wel een aantrekkelijk netwerk van belastingverdragen hebben.

"Het gaat niet om het ontwijken van belastingen, maar om het gebruik maken van tax-planningmogelijkheden gebaseerd op wetten en verdragen. Daar moeten we naartoe en daarom zijn transparante en tax-compliant-structuren nodig", aldus Van den Noort. "Wij zien mogelijkheden richting Zuid-Amerika. Maar ook de eigen wetgeving moet worden aangepast om die acceptabel te laten zijn voor regeringen en belastingdiensten in Zuid-Amerika. In de huidige wetgeving staat echter nog het oude fiscale regime genoemd (off-shore) en we willen juist van die oude off-shore af. Een land waarmee Curaçao een belastingverdrag wil sluiten zegt altijd eerst: 'stuur je wetgeving maar op'."

Scheltema: "We willen een internationaal financieel centrum worden dat met transparante structuren werkt, waardoor er geen kritiek kan komen van organisaties als de OECD en FATF. Het moet mogelijk zijn om met landen bilaterale verdragen te sluiten."

Oude business

"Helaas is in de sector niet iedereen eensgezind en zijn er partijen die vasthouden aan de 'oude business", aldus Van den Noort. Als er niet snel iets gebeurt zien Scheltema en hij het somber in. Financiële experts zullen het eiland gaan verlaten, er zal minder internationale aandacht zijn voor Curaçao, minder internationale business en het bedrijfsleven gaat dat zeker merken. Ook vermogende particulieren gaan weg en/of komen niet meer en tenslotte zullen er veel mensen hun baan kwijtraken. "Het is vijf voor twaalf, maar het is nog niet te laat!"

FATF

De FATF is een intergouvernementele organisatie opgericht door de G-7 in 1989. De FATF richt zich op de internationale bestrijding van witwassen en sinds 2001 ook op de bestrijding van terrorismefinanciering. Leden van de FATF, waaronder Nederland, zijn gebonden aan in totaal 49 aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn herzien in 2012 en bestaan nu uit totaal 40 aanbevelingen. De FATF ziet toe op verbetering van de nationale wettelijke systemen, de rol van de financiële instellingen en het versterken van de internationale samenwerking. Ze ziet tevens toe op de juiste werking en de effectiviteit van die (wettelijke) regels. Aan de hand van de FATF-aanbevelingen worden leden regelmatig beoordeeld en geëvalueerd. De FIU-Nederland woont vergaderingen van de FATF bij en is daarnaast tevens actief bij FATF-evaluaties. (http://www.fiu-nederland.nl/)

Recht

Liefdesrecht?

Over mijn liefde voor het recht kan intussen bij u als lezer mijns inziens geen twijfel meer bestaan. Maar de vraag of er ook zo iets als 'recht op liefde' bestaat, gaf mij toch reden tot peinzen over de correlatie tussen recht en liefde.

Tekst: Mirto F. Murray

Bij het nadenken over de relatie tussen recht en liefde is het meest voor de hand liggend te kijken naar de huwelijkse relatie die, behalve de doorgaans vanzelfsprekende wederzijdse liefde tussen ouder en kind, als ultieme bekroning van de liefde wordt gezien. Wettelijk gezien komt u er echter bekaaid vanaf. Al geruime tijd bepaalt ons Burgerlijk Wetboek (BW) het huwelijk slechts te beschouwen in de zin van de 'burgerlijke betrekkingen' (art. 75 BW oud en art. 1:30 BW) en zijn echtelieden elkander 'getrouwheid, hulp en bijstand verschuldigd' en 'verplicht elkaar het nodige te verschaffen' (art. 152 BW oud en art. 1:81 BW). De in 1819 door de Nederlandse wetgever voorgestelde tekst dat onder het huwelijk wordt verstaan 'de verbintenis tusschen man en vrouw, gegrond op de natuur, en bevestigd door het burgerlijk regt, ten oogmerk hebbende om altijd met elkander in de nauwste gemeenschap te leven' sneuvelde in het wetgevingsproces en nog heden ten dage duidt de wet slechts op het huwelijk voor zover het betreft de burgerlijke betrekkingen. Aldus staat huwelijk in wettelijke zin los van religieuze, culturele, morele en andere aspecten.

Als vereisten om een huwelijk aan te gaan of de verplichtingen die het huwelijk tot stand brengt, gelden uitdrukkelijk niet het elkaar liefhebben. Anders gezegd: liefde is - wettelijk gezien - een vereiste voor noch een verplichting volgend uit het huwelijk.

Als voor het aangaan van het huwelijk het bestaan van liefde niet van belang is, kan logischerwijs de afwezigheid van liefde geen grond zijn voor het beëindigen van het huwelijk. Sinds 2001 geldt als enige echtscheidingsgrond 'duurzame ontwrichting'. Voordien golden er meerdere echtscheidingsgronden, waarvan 'overspel' de belangrijkste was. In geval dat laatste niet bewezen kon worden, kon onder het oude recht scheiding van tafel en bed verzocht worden. Een treffend voorbeeld daarvan ontleen ik aan de uitspraak van het Hof van Justitie van 27 februari 1973 (Antilliaans Juristenblad, vierde kwartaal 1973, p. 994-998). Het Hof oordeelt in hoger beroep dat de rechter in eerste aanleg terecht constateerde dat overspel niet bewezen kon worden geacht op de enkele grond dat - weliswaar geschraagd door twee getuigen - 'dat de man zijn auto meermalen geparkeerd stond bij een door vrouwen bewoond huis, doch is zulks uiteraard volstrekt onvoldoende om door de man gepleegd overspel daaruit af te leiden'. De door de vrouw gevorderde echtscheiding werd afgewezen. Wel werd bekeken of er voldoende gronden waren voor een scheiding van tafel en bed. Daartoe overwoog het Hof het volgende: '(...) uit de afgelegde verklaringen kan worden afgeleid, dat de man de vrouw veelvuldig (zoon 1: dagelijks, zoon 2: bijna dagelijks, dochter: regelmatig) uitscheld voor woorden bezigend als 'puta', 'conjo' en 'pendew' al welke woorden door elk van de getuigen/gezinsleden van partijen als grof beledigend zijn ervaren. Voorts heeft elk van de getuigen bevestigd dat deze

grove beledigingen niet op zich zelf staande uitingen waren, doch moeten worden gezien in een door de man jegens de vrouw aangenomen gedragspatroon van: onwelwillendheid, gebrek aan belangstelling en afwezigheid van bereidheid tot normale communicatie, welk gedragspatroon door de vrouw is omschreven als 'totaal geen aandacht schenken aan', hetgeen bewezen is te achten'.

In een uitspraak van 16 maart 1983 oordeelde het Gerecht in eerste aanleg van Aruba (Justicia, vierde kwartaal 1982, p. 170-171) dat het verzoek van de man tot echtscheiding kon worden toegewezen omdat 'partijen reeds omstreeks dertig jaren uiteen wonen, zonder dat er van enig contact tussen hen is gebleken'.

Het structureel beledigen van je echtgenote of de langdurige afwezigheid van enig contact tussen de echtelieden hebben op zich in strikt juridische zin niets van doen met het al dan niet bestaan van liefde tussen de echtelieden. Het heeft er toch alle schijn van dat al onder het oude recht de rechter bij tijd en wijle het slechts beschouwen van het huwelijk in haar burgerlijke betrekkingen oprekte en ooglukend - zonder het woord 'liefde' in de mond te nemen - aan de ogenschijnlijke volstrekte afwezigheid daarvan, terecht(e) conclusies verbond!

Neen, ik denk niet dat er in het recht iets als een 'recht op liefde' bestaat, maar dat het recht niet zal obstrueren de weg naar liefde te openen door de mogelijkheid te bieden een gepast einde te maken aan een liefdeloze huwelijkse relatie. Tegenwoordig is het stellen dat het huwelijk duurzaam ontwricht is voldoende, met of zonder vermelding van het bestaan (hebben) van al dan niet wederzijdse liefde!

Mr Mirto F. Murray is advocaat en vennoot bij SMS Attorneys at Law.

Mens & Werk

Omgaan met sollicitaties

Solliciteren is een moeilijk en intensief karwei waar veel tijd en aandacht aan besteed moet worden. De werkzoekende moet de werkgever immers overtuigen dat hij dé persoon is die hij zoekt. Maar ook voor de werkgever is het vinden van de juiste persoon op de juiste plek een hele klus. Je zou zeggen dat dat tegenwoordig allemaal niet zo moeilijk is, maar werkzoekenden vinden het lastig de juiste baan te vinden en ook werkgevers vinden het moeilijk om de goede werknemer te vinden.

Tekst: Judice Ledeboer

Voordat iemand gaat solliciteren is het natuurlijk belangrijk dat hij bepaald heeft wat voor werk hij wil doen en waar zijn kwaliteiten liggen. Voor mensen die niet voldoende opleiding hebben is er vaak niet veel keuze dan het zoeken naar een baan waarbij vooral fysieke arbeid moet worden verricht. Maar mensen die een opleiding hebben gevolgd, die ze meestal bewust hebben gekozen omdat daar hun belangstelling ligt, hebben meer mogelijkheden. Zij kunnen gerichter zoeken, hoewel het tegenwoordig geregeld voorkomt dat er geen baan te vinden is in de sector waar iemand in is opgeleid en dan zal hij werk moeten zoeken waar hij in eerste instantie niet voor is opgeleid en waar hij ook geen belangstelling voor heeft.
Als iemand op zoek is naar een baan zal hij dus moeten solliciteren en dat kan op verschillende manieren. Men kan op een vacature solliciteren of zelf een open sollicitatie sturen. Banen worden aangeboden via de media, het internet en tegenwoordig spelen ook sociale media een grote rol. Zowel werkzoekenden als werkgevers maken daar hoe langer hoe meer gebruik van in de hoop om de juiste baan of juiste werknemer te vinden. In een open sollicitatie geeft de werkzoekende bij een werkgever aan dat hij graag bij hem zou willen werken. Het komt voor dat de werkgever op dat moment geen vacatures heeft, maar misschien in de toekomst wel. De werkgever kan dan bij het zoeken naar nieuwe werknemers eerst de open sollicitaties die men al heeft bekijken voordat men andere middelen inzet om werknemers te zoeken.
Na het versturen van de sollicitatie is het voor de werkzoekende afwachten totdat er een reactie komt van het bedrijf waar men gesolliciteerd heeft. En daar gaat al vaak iets mis. Een goed georganiseerd en zichzelf respecterend bedrijf zal altijd direct een reactie sturen waarin het meldt dat de sollicitatie is ontvangen en dat de werkzoekende binnen een bepaalde termijn te horen krijgt of hij geselecteerd is voor een eerste gesprek. Helaas komt het vaak voor dat bedrijven niet reageren op de ontvangst van een sollicitatiebrief en ook nooit iets laten horen, ook niet na een selectie. De werkzoekende kan natuurlijk altijd na een paar dagen bellen om te informeren of zijn sollicitatiebrief is ontvangen. Hiermee laat hij ook zien dat hij serieus is en dat hij graag wil weten waar hij aan toe is. En dan is het afwachten. De toon is echter al gezet, want wie wil er werken bij een bedrijf dat niet eens reageert op een sollicitatiebrief. Al is het maar één e-mailtje met bevestiging van ontvangst.
Voor veel bedrijven die vacatures uitzetten komen vaak de eerste problemen al met de sollicitatiebrieven die er binnenkomen. In kleine bedrijven die geen personeelsfunctionaris hebben, is de eerste selectie vaak in handen van de algemeen directeur of iemand anders die daartoe is aangewezen. Bij grotere bedrijven doet een personeelsfunctionaris dat. In de weken nadat de

vacature is uitgezet kan het gebeuren dat er tientallen brieven worden ontvangen (soms zelfs honderden!). Het is een enorme klus om al die brieven door te nemen, maar uiteindelijk zullen er een paar sollicitanten overblijven waarmee het bedrijf verder wil gaan voor een kennismakingsgesprek. De eerste werkzoekenden die afvallen zijn vaak mensen die niet in aanmerking komen voor de betreffende baan aangezien ze niet voldoen aan de functie-, en opleidingseisen. Er zijn natuurlijk altijd twijfelgevallen, die men apart houdt. En dan begint de lange weg voordat de meest geschikte kandidaat het arbeidscontract kan ondertekenen. Eerst vinden kennismakingsgesprekken plaats en dan volgt er weer een selectie wie er naar de volgende ronde kan. Er kan informatie bij huidige of ex-werkgevers opgevraagd worden en tegenwoordig wordt ook het internet geraadpleegd. Mensen die op Facebook actief zijn geven zonder dat ze het weten een bepaalde indruk door inzake wat ze 'posten' en dat kan van invloed zijn op de indruk die de werkgever van iemand krijgt. Een assessment of psychologisch onderzoek kan onderdeel van de procedure zijn als de werkgever iemand met bepaalde competenties zoekt en op grond van alle informatie die het bedrijf heeft van iemand wordt er een keuze gemaakt. Een bewijs van goed gedrag en een medische keuring worden dikwijls opgevraagd voor mensen die naar een bepaalde (hogere) functie solliciteren. Tijdens de gehele selectie vallen er steeds weer kandidaten af die geïnformeerd moeten worden dat zij niet doorgaan in de selectie. Ook dit wordt vaak niet zorgvuldig gedaan. Werkzoekenden wachten vaak weken lang voordat ze iets horen, áls ze überhaupt iets horen.
Maar ook werkzoekenden laten steken vallen in het proces naar een baan. Het komt voor dat er van hun kant taal nog teken komt als ze worden uitgenodigd. Het kan zijn dat iemand allang een baan gevonden heeft, maar ook de werkzoekende moet het fatsoen hebben om het bedrijf waar hij mee in gesprek is te melden dat hij geen interesse meer heeft.
Het niet navolgen van de sollicitatie-etiquette, die bestaat uit ongeschreven regels en eigenlijk gebaseerd is op fatsoen en respect, zegt veel van een organisatie en ook van het gedrag van de werkzoekende, waardoor het solliciteren voor beide partijen nog zwaarder wordt. En dat is niet nodig.

Management

Deliver on the job

Ja, ja, ja, ik weet het. We wonen op een eiland. Alles wordt geïmporteerd. Douane is een drama, haven is een drama. Airlift is lastig. Allemaal bekend en het hoort erbij, zou je zeggen. De charme van de tropen, de laissez fair mentaliteit van de Caribbean en ach, wat maken we ons druk over niets.

Tekst: Marcel Truyens

Ooit, ooit geprobeerd een paar eenvoudige schoenveters te kopen? Vrijwel onmogelijk. Het kost mij ten minste een zaterdagmiddag. Geen enkele schoenwinkel die veters verkoopt. Uiteindelijk bleek er ergens - ik vertel niet waar want dan vis ik de volgende keer achter het net - een herenmodezaak, waar een mevrouw werkt die, en zij is de enige daar die dat weet, ergens in een kast een oude doos heeft waar een handvol schoenveters in zitten. En die zijn te koop. Yes!

We hebben waarschijnlijk meer juweliers per inwoner dan welk land dan ook. Maar probeert u eens een horlogebandje aan te schaffen. Er is een juwelier - ik vertel niet welke - die een zeer beperkt assortiment horlogebandjes voert, helaas niet wat ik zocht. Ook de sympathieke Colombiaan op de Santa Rosaweg kon mij niet echt helpen met een keuze uit drie bandjes. Weer een zaterdagmiddag naar de duvel.
Een radiozender die zegt een nieuwsprogramma uit te zenden maar vooral bezig is te vertellen waar ze het de komende uren over gaan hebben en ze herhalen dat elk half uur nadat ze het Nederlandse nieuws hebben uitgezonden, een online nieuwsdienst neemt persberichten verkeerd over, een supermarkt die zich positioneert als een versmarkt levert over-code producten, een autoverhuurbedrijf dat zich richt op de toeristenmarkt waar je op zondag je auto niet kunt inleveren, een krant die geen journalistiek bedrijft, een makelaar die iets te huur aanbiedt dat er niet is of ons postbedrijf dat geen pakjes bezorgt.
Ik vertel u niets nieuws, we zijn er kennelijk allang aan gewend maar Nieuwe Post NA bezorgt ons alleen papieren brieven. En laat dat nou net de markt zijn die wereldwijd kraakt in zijn voegen. Sinds de komst van e-mail, elektronisch bankieren, Facebook, Hallmark kaarten, et cetera zien postbedrijven wereldwijd hun omzet teruglopen. De meeste posterijen zagen een nieuwe markt en richten zich tegenwoordig op de bezorging van - al dan niet online aangeschafte - producten. Bij de consument thuis, op zijn werkadres of bij moeder om de hoek. Da's leuke business en maakt een groot aantal postbedrijven zelfs aantrekkelijk als overnamepartner voor de echte pakjesbezorgers of postbedrijven nemen zelf een pakjesbezorger over. Zo is DHL al jaren eigendom van Deutsche Post. Men biedt een compleet dienstenpakket aan onder de noemer 'logistieke dienstverlening'.
Long story short, nadat ik bij www.veters.nl en

www.horlogebandjes.nl (ja, ze bestaan echt) een paar veters en een horlogebandje had besteld werd er twee dagen na elkaar een papier bezorgd door Post NA. Of ik mij wilde melden op het postkantoor, met een legitimatiebewijs en 7,50 afhandelingskosten per zending. Op Groot Kwartier, dat indrukwekkende afmetingen kent en doet vermoeden een logistiek centrum te zijn, werken een hoop mensen: de een geeft nummers uit, de ander houdt de wacht, weer een ander geeft een papier aan zijn collega, er zijn mensen die pakjes ophalen uit het pakjesmagazijn en die pakjes neerleggen op een daartoe bestemde plaats, dan zijn er die de pakjes weer doorgeven aan een lokettist, en zo gaat het maar door. Je vraagt je af hoe ze het doen voor 7,50 Naffels per pakje.
Het is natuurlijk lekker cynisch en we halen collectief onze schouders op. Zo gaat het nou eenmaal. Maar even afgezien van het feit dat de Wet op de Postbezorging vermoedelijk de enige reden is dat Nieuwe Post NA überhaupt nog bestaat, is de situatie natuurlijk diepttriest. Het belangrijkste deel van de wereldhandel, van wholesale tot retail, draait op logistiek en wij besteden twee keer een uur om een pakje op te halen omdat we anders onze favoriete schoenen of horloge niet meer kunnen dragen.

En nee, ik zit hier niet bewust een overheidsnv aan te vallen, ze doen harder hun best dan u denkt. Voorbeelden te over van particuliere bedrijven die niet leveren waarvoor zij in het leven staan en verzuimen te doen wat de klant verwacht. Hoeveel mensen brengen hun auto om de 5000 km (dat is bij 50 km/uur om de 100 draaiuren van de motor en echte onzin, zo niet oplichting) naar de dealer voor een kleine beurt onder het dreigement dat anders de garantie vervalt? Intussen houdt de dealer de meeste onderdelen niet in voorraad en rijdt u om die reden soms tijden met een defect onderdeel rond dat echt schade aanricht aan uw motor.
De economie draait wereldwijd 24/7 op gemak, op comfort, op snelheid. Op klantervaringen, op vervulling van consumentenwensen. Op positieve verrassingen. Consumenten worden steeds wijzer, weten online de weg gemakkelijker te vinden naar uw concurrenten, kunnen daar online wel kopen wat ze zoeken, kunnen producten online eenvoudig en snel vergelijken. Online-aanbieders worden steeds meer specialisten die als u niet niets doet, steeds vaker stukjes van uw omzet afsnoepen als u uw aanbod hierop niet aanpast. Het lullige setje veters waar u als schoenenboer niets aan verdient zal u waarschijnlijk worst zijn. Maar misschien koop ik mijn volgende paar schoenen ook wel online en niet meer bij u.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is senior consultant bij Stradius te Curaçao.
E | marcel@stradius.com W| www.stradius.com

Aandacht voor het individu

Dagelijks krijg ik ouders aan de telefoon die een plekje zoeken voor hun (toekomstige) kind.

Een paar weken geleden vroeg een ouder mij: “Bieden jullie ook opvang voor kinderen met speciale behoeften?” Ik legde haar toen uit dat vanuit onze visie alle kinderen speciale behoeften hebben.
Immers, ieder kind is uniek. Ieder kind heeft van nature een eigen tempo, ritme en manier van ontwikkeling. Wij maken daarom geen onderscheid tussen ‘gewone’ kinderen en kinderen met speciale behoeften. Ieder kind heeft individuele aandacht en begeleiding nodig om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.
Uiteraard moeten we bij Tuma mi Man wel rekening houden met onze capaciteit en de belasting van de groepen. Kinderen met zeer zware mentale of fysieke beperkingen hebben bijvoorbeeld zulke intensieve begeleiding nodig, dat dit teveel ten koste zou gaan van de aandacht voor de groep. Bovendien zou het kind niet de benodigde individuele aandacht kunnen krijgen waar het recht op heeft.

Onze aanpak is als volgt:
Bij Tuma mi Man worden kinderen geprikkeld om de wereld spelenderwijs te ontdekken. Kinderen worden nieuwsgierig gemaakt en willen hierdoor leren uit eigen interesse, wat veel effectiever is dan hen onder prestatiedruk te laten leren. Mensen zijn ook van nature leergierig, maar de manier waarop ons prestatiegerichte educatiesysteem is ingericht, als leerfabrieken zonder aandacht voor het individu en zonder dat leerlingen weten waar het leren werkelijk toe dient, werkt totaal niet stimulerend.
Bovendien, omdat het langetermijngeheugen vooral materie opslaat die indruk maakt en interessant is, is een groot deel van de opgedane kennis tijdens onze schooltijd binnen korte tijd alweer vergeten. Wie spreekt er nu nog Frans? Terwijl velen van ons hier vroeger wel urenlang op hebben zitten studeren.
Bij Tuma mi Man is de instructietaal Nederlands, maar met elkaar wordt er door de kinderen (met name bij de naschoolse opvang) toch veel Papiaments gesproken.

Omdat we merkten dat een aantal kinderen vastliep bij niet-taalkundige vakken, zoals rekenen, gewoonweg omdat ze de Nederlandse vragen in hun boeken niet goed begrepen, zijn we begonnen met het aanbieden van spelenderwijs Nederlands. Nederlandse lessen die niet als les worden ervaren, maar (juist daarom) wel zeer effectief zijn.
De uitdaging bij goede educatie ligt in het vinden van de juiste ontwikkelingsgerichte activiteiten die het beste aansluiten op de behoeften en interesses van het specifieke kind. En om een kind zich optimaal te kunnen laten ontwikkelen is het vooral belangrijk dat kinderen zich veilig voelen en gehoord voelen in hun omgeving. Dan durven ze meer, hebben ze meer plezier in wat ze doen en kunnen ze zich beter ontwikkelen.

Voor meer informatie over Tuma mi Man: b.vermeer@tumamiman.com / +5999 4659200. Of volg ons op facebook: www.facebook.com/FundashonTumaMiMan

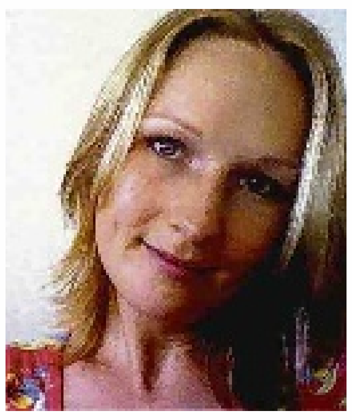

Ir. Bertine Vermeer is office-manager en innovatie-deskundige bij Tuma mi Man.

Beroep onder de loep

Werken met zonne-energie

In de rubriek ‘Beroep onder de loep’ vertellen mensen over hun ervaringen in hun beroep. Deze week: Dennis Benilia (30). Hij is technisch medewerker bij Eco Energy.

Tekst en foto: Roxanne Martha

Wat houdt je beroep in?
“Eco Energy was het eerste bedrijf op Curaçao dat zonne-energie mogelijk maakte. Het assortiment bestaat uit zonne-energie-installaties, zwembadpompen op zonne-energie en LED-verlichting. Wat ik als technisch medewerker doe, is het ontwerpen en monteren van de zonne-energie-installaties en ook het installeren van de andere al genoemde zonne-energieproducten.”

Hoe lang ben je al technisch medewerker?
“Ik doe dit werk nu twee jaar. In 2012 ben ik afgestudeerd in elektrotechniek aan de UNA. Tijdens mijn studie werkte ik in mijn vrije tijd in de horeca maar deed zo nu en dan daarnaast ook klusjes, zoals het aanleggen van elektra bij nieuwe huizen. Daarmee heb ik mijn werkervaring goed kunnen opbouwen. Een vriend van mij liep stage bij Eco Energy. Toen was het een veel kleinere onderneming. Mensen waren zeer terughoudend wat zonne-energie betrof. In 2012 is de beleidsnota kleinschalige duurzame stroomvoorziening ingegaan. Dat betekent dat het toegestaan werd om een zonne-energiesysteem aan het stroomnet van Aqualectra te koppelen. Bedrijven begonnen de overstap naar zonne-energie te maken. Vanwege het succes gingen steeds meer bedrijven en huishoudens dat doen en nu is er ook een groei bij particulieren. Door deze groei ontstond er behoefte aan meer technici bij Eco Energy waardoor ik hier kon gaan werken.”

Wat zijn de minder leuke dingen van je werk?
“Ik probeer me zoveel mogelijk te richten op het positieve, dus kan ik bijna niets noemen wat ik echt heel vervelend vind. Werken in de zon kan soms best zwaar zijn. Maar ja, onze producten zijn van de zon afhankelijk dus kan ik dat eigenlijk ook niet als een vervelende factor beschouwen.”

En wat is het leukste aan het werken als technisch medewerker?
“Het is heel leuk om van helemaal niets een mooi systeem te bouwen. Eerst het ontwerpen en dan het aanleggen en ervoor zorgen dat het goed werkt. Wanneer klanten laten weten heel tevreden te zijn met de kwaliteit van het werk, is dat voor mij als werknemer heel leuk. Maar natuurlijk ook voor het bedrijf.”

Wat was je graag geweest als je geen technisch medewerker was?
“Ik heb nooit echt nagedacht over ander werk en als ik dat wel doe dan denk ik aan monitorwerkzaamheden in plaats van het installeren. Ik sta eigenlijk open voor alles. Ik ben nu bezig met het behalen van mijn ‘master’ in elektrotechniek dus kan het eigenlijk alle kanten op met mijn carrière.”

15 percepties

Curaçao is heel even van mij alleen

Louis Hilgers woonde in de jaren zeventig op Curacao, is al 40 jaar getrouwd met een Antilliaanse, heeft een enorme passie en liefde voor Curaçao en deed hier een aantal onderwijsprojecten. Geregeld komt hij terug op zijn geliefde Curaçao. Tijdens zijn laatste bezoek liet hij zich inspireren tot het schrijven van een vijftiental stukjes. Een serie die in evenzoveel delen in de Ñapa verschijnt. Vandaag deel 1.

Traag roert ze in de Té di Yerba, de oude vrouw in de Gran Marcha (beetje suiker erin, Marijke is er toch niet bij). Ach … zegt ze, als ik alleen maar vijftig gulden kan laten zien (ik moet niet vergeten haar morgen even te betalen). Het is stil als ik om kwart over vijf over de deinende pontjesbrug loop. Bon Dia, Bon Dia … iedereen is vriendelijk. Zwijgend zit een paar Venezolaanse vissers bij hun barkjes. In een hel verlichte etalage laat Victoria levensgroot haar ‘secrets’ zien. De groente en fruitmannen van de andere barkjes stellen hun waar uit, fris schoon, een caleidoscoop van kleuren … flarden vrolijke muziek … in de Plaza Bieu worden de eerste vuurpotten aangestoken … vogels zetten aarzelend hun eerste lied in … het momentum is bijna voorbij … gôh, wat heb ik dit eiland lief … nu is Curaçao heel eventjes helemaal van mij alleen.

Bestemming Curaçao

‘Opgelucht’

Naam: Kenneth Asporaat

Komt uit: Rotterdam, Nederland

‘Business or Pleasure?’: Business

Aantal dagen: 10

Verblijft bij: Familie

Tekst en foto: Roxanne Martha

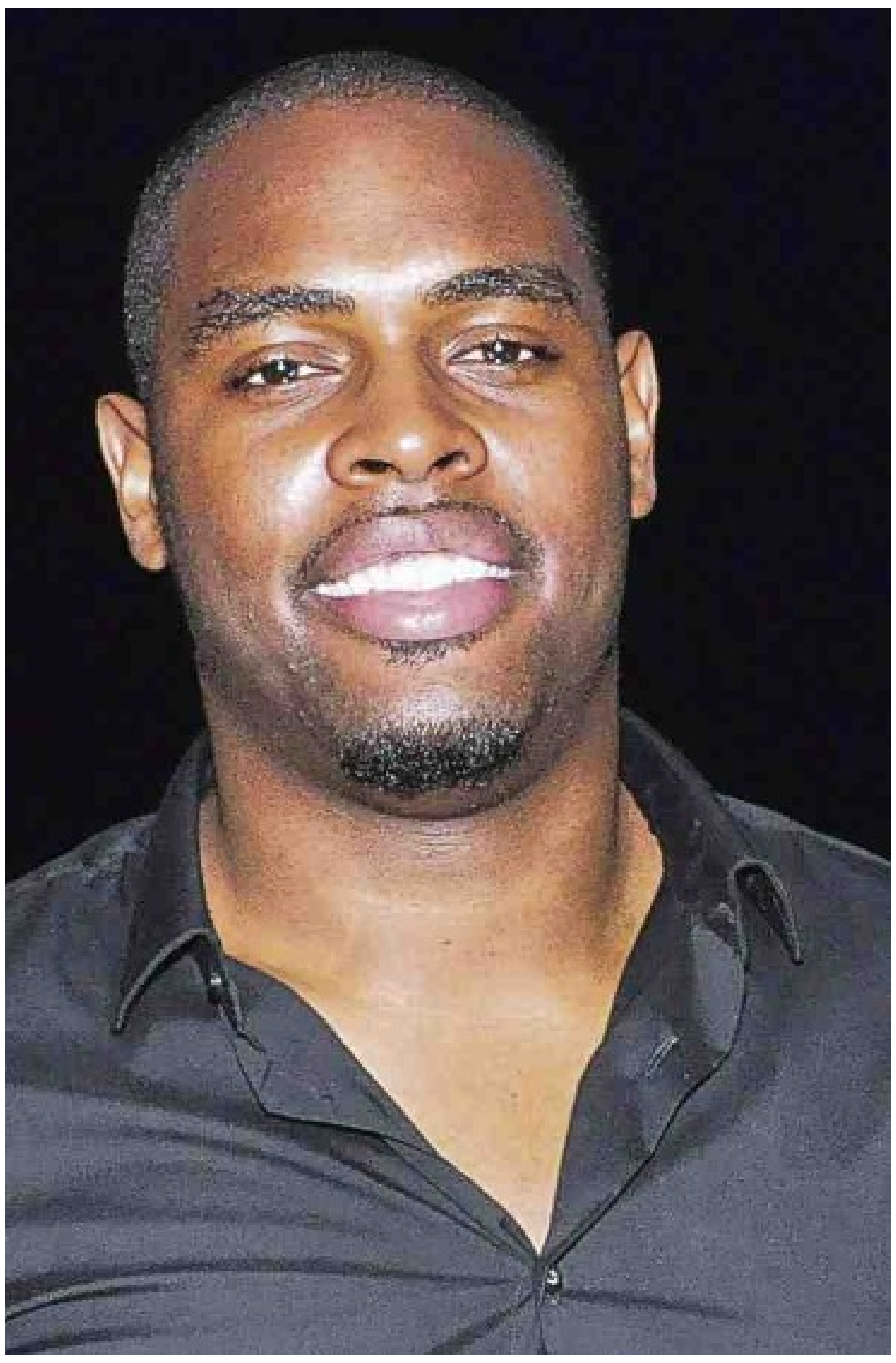

Afgelopen week was de in Almere woonachtige Archell Thompson op Curaçao om zijn monoloog ‘De Naakte Antilliaan’ ten tonele te brengen. Als schrijver en regisseur van het theaterstuk reisde ook Kenneth Asporaat mee met Archell. In De Naakte Antilliaan geeft Thompson een inzicht in wat er zich in zijn leven heeft afgespeeld en hoe dit zijn leven tot nu toe heeft beïnvloed. Thema’s die In De Naakte Antilliaan aan bod komen zijn onder meer huiselijk geweld, psychische hulpverlening, cultuurverschillen, opvoeding en gevoelens van minderwaardigheid.

“Nu de eerste voorstelling achter de rug is ben ik heel erg opgelucht”, vertelt Kenneth op de avond na de eerste voorstelling. “Ik was namelijk bang dat de show hier niet zo goed ontvangen zou worden als in Nedeland. Maar de zaal was op sommige momenten muisstil. Je kon voelen dat mensen door het stuk gevangen waren. Dat was al een goed teken. En na de show waren de reacties alleen maar lovend. Ik ben dus heel blij.”

Theater, storytelling en muziek zijn volgens Asporaat laagdrempelige universele manieren om contact te maken en persoonlijke ervaringen uit te wisselen binnen een groep. “Het is belangrijk om de dialogen over maatschappelijke thema’s bespreekbaar te maken”, aldus Kenneth, die afkomstig is van Curaçao en in Rotterdam woont. “Het blijkt steeds weer dat theater een hele goede methode is om dat te bereiken. Maar ik vind dat er op Curaçao veel meer gedaan zou kunnen worden op het gebied van theater, muziek, dans en film. Met name op professionele basis. En dat terwijl aan alles te zien is dat de Curaçaose jongeren het wel in zich hebben. Ik wil er graag achter komen wat de redenen zijn dat
deze talenten niet optimaal worden benut. Daarvoor ga ik de komende dagen wat mensen op het eiland spreken en ga ik meteen ook kijken wat de mogelijkheden zijn om een project op te zetten waarbij ik jongeren op Curaçao theaterworkshops kom geven.”

Hoewel Asporaat voor ‘business’ naar Curaçao is gekomen, zal zijn verblijf niet alleen werkgerelateerd zijn. “Ik ga ook genieten van het eiland”, zegt Asporaat. “Lekker eten en familie bezoeken. Ik geniet heel erg van de sfeer op Curaçao. Die is hier veel opener waardoor mensen dichter bij elkaar zijn. In Nederland weet je nauwelijks wie je buurman is. Op Curaçao wordt er om de haverklap naar je getoeterd of toeter je zelf omdat je bekenden ziet.”

Eenmaal terug in Nederland gaat Asporaat samen met Thompson verder met voorstellingen van De Naakte Antilliaan. Voorts is Kenneth ook bezig met ‘Littekens van Zuid’. Net zoals De Naakte Antilliaan gaat het in Littekens van Zuid om het vertellen van verhalen in de vorm van monologen. De jongeren in dit project vertellen op eigenzinnige manier over littekens die ze overhielden aan gebeurtenissen, dit zowel in negatieve als in positieve zin. Bij Littekens van Zuid doet Asporaat de regie samen met Mariëlle van de Griendt.